

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Cestovní ruch

HISTORIE A SOUČASNOST TURISTICKÝCH ZNAČENÍ
VE VYBRANÉ OBLASTI JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

Bakalářská práce

Autor práce: Daria Karpovych

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslava Mallinu, Ph.D.

Jihlava 2025

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Daria Karpovych**

Studijní program: Cestovní ruch

Obor: Cestovní ruch

Garant studijního programu: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Název práce: **Historie a současnost turistického značení ve vybrané oblasti Jihomoravského kraje**

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslava Mallinu, Ph.D.

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je analyzovat a vyhodnotit stav turistického značení ve vybrané oblasti Jihomoravského kraje.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou orientace v terénu a turistickou infrastrukturou. Cílem bakalářské práce je analyzovat a vyhodnotit stav turistického značení ve vybrané oblasti Jihomoravského kraje, konkrétně na katastrálním území měst Židlochovice a Hustopeče. Teoretická část vymezuje základní pojmy, popisuje metodiku značení, její historii a mezinárodní přesah, včetně vlivu české školy na systém značení na Ukrajině. Praktická část vychází z vlastního terénního monitoringu a kvantitativního dotazníkového šetření mezi 300 respondenty. Výsledky prokázaly vysokou celkovou spokojenost turistů (nad 90 %), avšak odhalily kvalitativní rozdíly mezi udržovanou infrastrukturou v Hustopečích a problematičtějšími úseky v lesoparku Výhon v Židlochovicích. Zásadním zjištěním je potvrzení trendu tzv. hybridního turistů, který kombinuje fyzické značky s mobilními aplikacemi. Na základě těchto dat práce předkládá návrhy na zlepšení údržby a implementaci digitálních prvků.

Klíčová slova

Turistické značení, Klub českých turistů, mobilní aplikace, Jihomoravský kraj, Židlochovice, Hustopeče.

Abstract

This bachelor thesis deals with the issue of field orientation and tourist infrastructure. The aim of the bachelor thesis is to analyze and evaluate the state of tourist marking in a selected area of the South Moravian Region, specifically in the cadastral territories of Židlochovice and Hustopeče. The theoretical part defines basic concepts, describes the marking methodology, its history, and international impact, including the influence of the Czech school on the marking system in Ukraine. The practical part is based on field monitoring and a quantitative survey among 300 respondents. The results demonstrated high overall tourist satisfaction (over 90%) but revealed qualitative differences between the well-maintained infrastructure in Hustopeče and more problematic sections in the Výhon forest park in Židlochovice. A crucial finding is the confirmation of the „hybrid tourist” trend, where visitors combine physical signs with mobile applications. Based on this data, the thesis proposes improvements in maintenance and the implementation of digital elements.

Keywords

Tourist marking, Czech Tourist Club, mobile applications, South Moravian Region, Židlochovice, Hustopeče.

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle Směrnice pro vedení, vypracování a zveřejňování závěrečných prací na VŠPJ, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 10. prosince 2025

.....

Podpis studentky

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Jaroslavě Mallinu, Ph.D., za ochotu, vstřícnost a podnětné připomínky, které mi pomohly při zpracování tohoto tématu. Děkuji také svým kolegům z hotelu v Hustopečích za pomoc při organizaci dotazníkového šetření. Mé největší poděkování však patří mým rodičům za jejich morální podporu, která mi umožnila dokončit tuto práci a všem respondentům za ochotu podílet se na mém výzkumu

Obsah

Seznam obrázků.....	7
Seznam tabulek	8
Seznam zkratk.....	9
Úvod	10
1 Teoretická část.....	11
1.1 Popis turistických znaků a značek	11
1.2 Historie turistického značení v Jihomoravském kraji	15
1.3 Současný stav značení.....	20
2 Analytická část	27
2.1 Cíl a metodika výzkumu	27
2.2 Charakteristika zkoumané oblasti	29
2.3 Analýza turistického značení v regionu	37
2.4 Diskuse.....	48
Závěr.....	50
Seznam použité literatury.....	52
Přílohy	55

Seznam obrázků

Obr. 1: České značení na Ukrajině.....	14
Obr. 2: Lyžařské značení.....	17
Obr. 3: Logo Klubu českých turistů.....	19
Obr. 4: Značky.....	20
Obr. 5: Směrovky.....	21
Obr. 6: Směrovka	22
Obr. 7: Turistické značené trasy v Jihomoravském kraji.....	24
Obr. 8: Ukázka online dotazníku v Google Forms.....	28
Obr. 9: Obecně-geografická mapa Židlochovice.....	30
Obr. 10: Hody v Židlochovice	31
Obr. 11: Zámek Židlochovice.....	32
Obr. 12: Akátová věž.....	33
Obr. 13: Šibeniční podsedky.....	34
Obr. 14: Obecně-geografická mapa	34
Obr. 15: Mandloňové sady.....	35
Obr. 16: Srovnání struktury respondentů podle pohlaví v obou lokalitách.....	38
Obr. 17: Podíl místních obyvatel (JMK) a turistů z jiných krajů	39
Obr. 18: Věková struktura respondentů v obou lokalitách	39
Obr. 19: Frekvence turistických výletů respondentů.....	40
Obr. 20: Využívání mobilních aplikací při cestování – srovnání lokalit	41
Obr. 21: Preference orientačních prostředků – srovnání lokalit	42
Obr. 22: Hodnocení kvality turistického značení.....	43
Obr. 23: Četnost setkání s nejasným značením.....	44
Obr. 24: Frekvence problémů s turistickým značením	45

Seznam tabulek

Tab. 1:Kategorii a návrhy zlepšení kvality turistického značení v zkoumané oblasti	46
Tab. 2: Kategorii a návrhy zlepšení kvality turistického značení v zkoumané oblasti	47

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSN	Česká státní norma
ČSU	Český statistický úřad
ČOT	Česká obec turistická (ČOT)
KČT	Klub českých turistů (KČT)
KČST	Klub československých turistů (KČST)
TIC	Turistický informační centrum
CT	Cyklotrasy

Úvod

Česká republika disponuje jednou z nejhustších a nejpropracovanějších sítí pěších tras na světě. Systém pásového značení, který metodicky spravuje Klub českých turistů (KČT), představuje standardizovaný navigační nástroj s tradicí sahající do 19. století.

I tento zavedený systém však v současnosti čelí novým výzvám spojeným s vývojem cestovního ruchu v 21. století.

Mezi hlavní faktory ovlivňující jeho funkčnost patří rostoucí integrace digitálních technologií do orientace v terénu, změny v preferencích návštěvníků a také environmentální vlivy, které komplikují údržbu infrastruktury v lesních porostech.

Výběr tématu bakalářské práce, „Historie a současnost turistického značení ve vybrané oblasti Jihomoravského kraje“, vychází z mé znalosti zkoumaného regionu.

Volba lokality není náhodná – v Židlochovicích trvale žiji a v Hustopečích působím v oblasti cestovního ruchu. Tato kombinace mi poskytuje výhodu detailní znalosti místních podmínek. Díky každodennímu pohybu v regionu a profesnímu kontaktu s návštěvníky mám možnost přímo sledovat, jakým způsobem turisté značení využívají, jaká je jejich schopnost orientace a s jakými nedostatky se v praxi setkávají.

Hlavním cílem předkládané práce je analýza a zhodnocení aktuálního stavu turistického značení ve dvou vymezených lokalitách – v okolí Židlochovic (oblast Přírodního parku Výhon) a v Hustopečích (oblast Mandloňových sadů).

Práce se zaměřuje na posouzení, zda stávající systém fyzického značení i nadále plní svou navigační funkci v kontextu moderních technologií, jako jsou GPS navigace a mapové aplikace, a v jakém technickém stavu se infrastruktura v těchto specifických lokalitách nachází.

Struktura práce je rozdělena do dvou základních celků. Teoretická část vymezuje klíčové pojmy, definuje typologii turistických značek používaných v České republice a popisuje metodiku jejich údržby. Dále se věnuje historickému vývoji značení a zmiňuje i mezinárodní kontext, konkrétně aplikaci české metodiky při budování turistických tras na Ukrajině.

Praktická část práce vychází z realizovaného terénního šetření. Výzkum je založen na kombinaci fyzického monitoringu vybraných úseků tras a kvantitativního dotazníkového šetření provedeného na vzorku 300 respondentů.

Získaná data slouží k vyhodnocení spokojenosti uživatelů a identifikaci problémových míst. V závěru práce jsou na základě těchto zjištění formulovány konkrétní návrhy na optimalizaci značení, které mohou sloužit jako podklad pro zlepšení turistické infrastruktury ve sledovaném regionu.

1 Teoretická část

1.1 Popis turistických znaků a značek

Turistické značení představuje klíčovou součástí tzv. doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. Jak vysvětluje Holešinská (2022), základní infrastrukturní prvky jsou nezbytným předpokladem pro tvorbu turistického produktu. Pokud v destinaci neexistuje kvalitní a srozumitelný navigační systém, stává se území pro návštěvníka hůře dostupným, což přímo snižuje jeho konkurenceschopnost a atraktivitu.

Začneme naši práci seznámením s pojmy „turistické značky“ a „značení“.

Podle Petranivskiy (2018) kromě speciálních turistických ikon, které se obvykle používají na mapách, plánech a schématech, existuje také systém turistických značek umístěných přímo v terénu.

Oba systémy jsou navrženy tak, aby turistům pomáhaly rychle získat užitečné informace, orientovat se v novém terénu, najít hlavní turistické atrakce a infrastrukturu, ukazovat směr jízdy na turistických trasách a v dalších situacích.

Turistické značky na místě by měly turistům potvrdit správnost výběru trasy, předem je informovat o směru pohybu, přírodních, historických a kulturních památkách, nebezpečných úsecích cesty, objektech kulturního a společenského zázemí, místech pro odpočinek, zakázaných formách chování. Pysarevskij a Tonkoshkur (2020) ve své publikaci o plánování turistických tras uvádějí, že kvalitní a kontinuální značení je klíčovým faktorem pro minimalizaci rizik v terénu a pro řízení pohybu návštěvníků v chráněných oblastech.

Turistické značky se dělí na: značky, které označují průběh cesty (potvrzující, orientační); značky začátku (konce) cesty; informační a varovné značky.

Turistické značky na místě mají většinou tvar geometrické figury, na kterou jsou nanесeny příslušné barevné pozadí a značka, stejně jako dodatečné informace – barvou značky nebo černou barvou.

Podle Pavla Přílepka, vedoucího českých značkařů, který tato vysvětlení uvedl v rozhovoru citovaném v knize Marka Šálka (2024), představuje značkování praktickou činnost v terénu spojenou s obnovou turistického značení.

Zahrnuje zejména malování, lepení či zatloukání značek přímo na trasách.

Širší pojem značení zahrnuje nejen samotné turistické značky, ale také směrovky, směrovníky, mapové tabule, stojany s mapami a další orientační prvky systému.

Směrovník je podle Přílepka (2024) dřevěná nebo ocelová tyč, na níž jsou umístěny směrovky s informacemi o směru, vzdálenostech či časech do jednotlivých cílů. Turistická značka – je základním prvkem systému značení. Turistický znak – je symbol určený pro informování a orientaci turistů na turistických cestách.

Turistický marker – je informační prvek turistického znaku ve formě barevného obdélníku nebo šipky, jehož barva označuje způsob pohybu po turistické stezce. (Šálek, 2024)

Jak ve své práci popisuje Petranivskij (2018), základním prvkem orientace v terénu je tzv. pásová značka. Ta je tvořena vodorovným barevným pruhem jedné ze čtyř vřdčích barev (červená, modrá, zelená nebo žlutá), přičemž nad a pod tímto pruhem se nachází bílý pás, který slouží ke zvýšení viditelnosti. Autor dále upozorňuje na odlišnost u cyklotras, kde je tento lemující pás žlutý.

Značky jsou standardně umísťovány na stromy, sloupy či jiné pevné objekty. V místech, kde trasa mění směr, je základní značka doplněna šipkou jednotného vzhledu. Celý systém je pak, dle Petranivského, kompletován informačními tabulkami a směrovníky, které poskytují údaje o cílech a vzdálenostech. Specifickou kategorií tvoří naučné stezky, pro něž se používá bílý čtverec se šikmým barevným pruhem (nejčastěji zeleným). V závislosti na obsahu informace, která je na nich uvedena, se turistické značky dělí na: směrové; informační a varovné.

Podle metody výroby se turistické značky dělí na: kreslené; tabulové.

Podle svého účelu lze turistické značky a značení rozdělit na značky určené pro pěší turistiku, cyklistiku, lyžaře nebo speciální značení pro naučné stezky a podobně.

Všechny objekty historického a kulturního dědictví by měly být označeny pamětními tabulkami nebo informačními panely alespoň v jazyce země, kde se nacházejí (např. čeština pro Českou republiku, ukrajinština pro Ukrajinou a němčina v Rakousku) a angličtině. Počet těchto tabulek by měl odpovídat počtu objektů.

Na turistických pěších trasách je povinné umístění ukazatelů alespoň ve dvou jazycích: místním jazyce země a angličtině.

Ljubiceva (2019) upozorňuje, že navigace pro turisty by neměla ukazovat jen na památky a zajímavá místa, ale také na běžné služby, které člověk na cestě potřebuje. Podle ní je důležité směřovat turisty i k muzeím, informačním centrům, bankomatům, lékárnám nebo třeba toaletám. Zároveň dodává, že počet ukazatelů by měl odpovídat tomu, kolik takových míst v okolí je. V praxi ale často vidíme pravý opak informační tabule bývají hlavně u přírodních zajímavostí, zatímco směrovky na služby většinou chybí.

1.1.1 Klasifikace turistických tras

Jak uvádí Petranivskij (2018), pro lepší pochopení systému turistického značení a jeho aplikace v terénu je důležité zvážit klasifikaci turistických tras.

Klasifikace umožňuje rozlišit různé typy tras, což pomáhá určit specifika značení a orientace pro turisty na různých typech tras. Vychází z několika kritérií, jako je územní členění, dopravní prostředek, délka trvání cesty a účel cesty.

- Územní členění

Délka území, po kterém jsou vedeny – dálkové (mezinárodní, národní, regionální), blízké, místní;

- Dopravní prostředek

Pěší, cyklistické, lyžařské, vodní, jezdecké, kombinované;

- Délka trvání cesty

Krátkodobé, vícedenní;

- Účel cesty

Vzdělávací, poznávací (výletní, geografický, ekologické), rekreační, sportovní, extrémní a další.

Turistické trasy se dělí do pěti kategorií:

- Mezinárodní turistické trasy

Procházejí územím několika zemí;

- Národní turistické trasy

Procházejí územím několika oblastí země;

- Regionální turistické trasy

Procházejí územími sousedních oblastí v rámci jednoho geografického regionu;

- Krajské turistické trasy

Procházejí v rámci jedné oblasti;

- Místní (výletní) turistické trasy

Jsou vytvářeny v jednotlivých turisticko-rekreačních zónách, sídlech nebo územích přírodního chráněného fondu rekreačního určení, jako jsou národní parky, regionální krajinné parky a další.

Petravský (2018) popisuje, že značení turistických tras pro aktivní turistiku, jako jsou pěší, cyklistické, lyžařské, jezdecké a vodní trasy s použitím malých plavidel, je realizováno za účelem:

- zajištění bezpečnosti turistů během jejich cestování;
- poskytování orientace organizovaným i individuálním turistům ohledně zajímavých turistických atrakcí a služeb, které splňují vysoké standardy kvality;
- regulace využívání přírodních, historických, kulturních, sociálních a dalších zdrojů regionů, s ohledem na maximálně povolené zátěže na životní prostředí a další objekty atrakcí;
- podpora cestovních kanceláří při organizování vnitrostátního a incomingového cestovního ruchu;
- vytváření infrastruktury pro aktivní turistiku;
- rozvoj národní sítě turistických tras jako součást evropské sítě.

1.1.2 Turistické značky a značení na Ukrajině, vliv českého systému a v Rakousku.

Jak uvádí Marek Šálek (2024) na základě rozhovoru s Ivo Dokoupilem, český systém turistického značení se uplatnil také na Ukrajině. Ve spolupráci Klubu českých turistů a organizace Člověk v tísni bylo na území někdejší Podkarpatské Rusi vyznačeno více než tisíc kilometrů turistických tras, převážně v oblasti tzv. polonin – odlesněných horských hřebenů, které však dnes postupně zarůstají.

Obr. 1: České značení na Ukrajině

Archiv Iva Dokoupila

Hlavní trasou se stala červená magistrála vedoucí od slovenské hranice přes nejvyšší horu Ukrajiny Hoverlu (2 061 m) až k rumunskému pohoří Maramureş. Udržitelnost tohoto systému však byla problematická již před ruskou invazí, neboť ukrajinská strana měla omezené možnosti značení obnovovat. Situaci dále komplikuje intenzivní těžba dřeva a také různé konkurenční způsoby značení, které způsobují nejasnosti v terénu. (Šálek, 2024)

Do roku 2014 existovala lepší situace na Krymu, kde působila silná ukrajinská turistická organizace a čeští odborníci vyškolili přibližně čtyři desítky místních značkařů. Celkem zde vzniklo kolem 600 kilometrů tras označených podle českého vzoru. O jejich současném stavu však nejsou k dispozici žádné věrohodné informace. (Šálek, 2024)

V posledních letech vznikly na Ukrajině vlastní normy turistického značení, které však v praxi často opomíjejí existenci již dříve vybudovaného českého systému. Podle vyjádření Iva Dokoupila, jenž české značení na Ukrajině koordinoval, to souvisí mimo jiné s možností čerpat nové dotační prostředky na „nové“ projekty. (Bruner, 2016)

Podle Dokoupila představuje překážku také korupce a oslabení státní správy, což zpomaluje jakýkoliv rozvoj systému značení. Český přístup však podle něj podporují alespoň místní podnikatelé v oblasti cestovního ruchu, zatímco ukrajinská veřejná správa k němu přistupuje spíše rezervovaně.

Podle Iva Dokoupila má český systém stále výrazné výhody oproti nově zaváděnému „lvovskému“ typu značení, který se na Ukrajině prosazuje. Tento systém pracuje pouze s jednoduchou žlutou barvou, do níž se doplňuje číslo trasy. Orientace v terénu je však podle Dokoupila náročnější – turista si může číslo během pochodu snadno splést nebo zapomenout a v mapových podkladech jsou tato čísla hůře čitelná.

Vybudování i údržba tohoto typu značení je navíc technicky složitější: značka se nejprve natírá žlutě, po zaschnutí je do ní pomocí šablony doplňováno číslo. Celý proces je tak finančně náročnější a výsledné značení méně odolné, protože číslice na kovových podkladech často korodují a postupně se odlupují. V praxi to může vést k tomu, že na křižovatkách zůstávají pouze bezčíslné žluté značky, které ztěžují orientaci. (Bruner, 2016)

V Rakousku se používá turistické značení ve formě pruhových značek s bílými okraji a barevným středem (bílo-barveno-bílé provedení). Vodicí barva může být červená, modrá, zelená nebo žlutá podle významu trasy. Speciální naučné stezky využívají informační panely, které návštěvníkům vysvětlují přírodní zajímavosti, ačkoli mohou místy omezovat výhled do krajiny. V horských oblastech se také instalují výstražné tabule, například při uzavření tras kvůli lavinovému nebezpečí.

Součástí systému jsou také směrovníky, jejichž vzhled i text se mohou lišit podle organizace, která danou trasu udržuje. Směrovníky obvykle uvádějí cíle, vzdálenosti a číslo trasy. V zimě se používají růžové směrovníky určené pro udržované zimní trasy v údolích. (ERA Waymarking in Europe, 2022)

1.2 Historie turistického značení v Jihomoravském kraji

Nyní se zaměříme na počátky turistického značení v České republice, které má své kořeny v 19. století. V tomto období, kdy se rozvíjela turistika a rostl zájem o přírodu a památky, vznikly první organizované turistické stezky.

První turistické značky byly vytvářeny s cílem umožnit bezpečné a efektivní pohybování se po přírodních lokalitách a zajímavých oblastech.

1.2.1 Počátky a rozvoj turistického značení v Česku

Jak uvádí Klub českých turistů (2012) v České republice je jedna z nejdokonalejších a nejhustších sítí turistického značení pro pěší turistiku v Evropě.

První síť značených turistických tras v Beskydech vznikla díky aktivitám českých turistických spolků. Pohorská jednota Radhošť, založená v roce 1884, krátce po svém vzniku vytvořila menší síť stezek v okolí Radhoště, které byly označeny specifickými tvarovými značkami.

Praktická značkářská činnost byla zahájena již v roce 1889, kdy byly vytyčeny trasy v oblasti tehdejších Svatojanských proudů, dnes zatopené Štěchovickou přehradou. Spolu se značením probíhaly i kontroly a úpravy terénu, jak dokládá revizní zpráva z roku 1890. Krátce nato byly vyznačeny stezky vedoucí z Karlštejna do Berouna, z Řevnic na Skalku a Babku či z Holoubkova na Radeč. (KČT, 2008)

Dle učebních textů KČT (2013) značky se běžně malovaly přímo na kmeny stromů bez předchozí úpravy podkladu a měly neobvykle velké rozměry. Střední barevný pruh měl šířku 10 cm, zatímco krajní bílé pásy měřily 4 cm. „Označovací družstva“ tvořili tři až šest členů, přičemž na přenášení materiálu a zásob využívali nosiče. Pro srovnání s dnešními postupy, například šestičlenná skupina dokázala během pěti dnů vyznačit 55 km tras.

Jak uvádí Pernica a Rychtecký ve své publikaci pro Radu značení KČT, po vzniku Československa v roce 1918 prošlo turistické značení zásadními změnami. Oddělené lokální systémy se začaly sjednocovat a Klub československých turistů (KČST) zavedl jednotnou metodiku. Již v roce 1920 dosáhla síť značených tras přibližně 25 000 km.

Pásové značení se postupně rozšířilo i do pohraničních oblastí, kde do té doby dominovaly německé turistické spolky. Jednání mezi KČST a německými organizacemi o sjednocení značení začala v roce 1920, ale dohody bylo dosaženo až v roce 1932. Složitosti při prosazování jednotného systému nastaly i v rámci českých turistických organizací. (KČT, 2012)

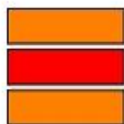
Například Česká obec turistická (ČOT) se pokusila zavést vlastní systém značení ve tvaru kosočtverce, který chtěla prosadit jako celostátní standard, ačkoliv touto metodou bylo označeno jen asi 50 km tras, často souběžně s pásovým značením KČST. (Havelka, 2008)

Dále o historie turistického značení Klub českých turistů (2013) popisuje, že po skončení druhé světové války bylo turistické značení ve špatném stavu. Přesto se nadšenci pustili do jeho obnovy. Ve vnitrozemí bylo dostatek zkušených odborníků, ale situace v pohraničních oblastech byla mnohem složitější.

Klub československých turistů (KČST) organizoval speciální značkářské brigády, které vyjížděly nákladními auty do pohraničních oblastí, kde nahrazovaly zastaralý systém značení moderním pásovým značením. Hlavní činnost pražských brigád se soustředila na oblasti Chebska, Karlovarska, Doupovských a Novohradských hor, Jizerských hor, západních Krkonoš a okolí Máchova jezera. Podobné brigády působily i v dalších regionech Česka a dosáhly značných úspěchů. (Havelka, 2008)

V období 1947–1951 bylo během 140 značkářských akcí, kterých se účastnilo průměrně 20 osob, vyznačeno přibližně 9000 km nových turistických tras a instalováno kolem 3000 směrůvek. V 90. letech 20. století Klub českých turistů (KČT) vypracoval metodiku značení lyžařských turistických tras, které se měly rozvíjet nejen v horských oblastech, ale i v okolí měst s vhodnými podmínkami. (KČT, 2012)

V období 1947–1951 bylo během 140 značkářských akcí, kterých se účastnilo průměrně 20 osob, vyznačeno přibližně 9000 km nových turistických tras a instalováno kolem 3000 směrůvek. V 90. letech 20. století Klub českých turistů (KČT) vypracoval metodiku značení lyžařských turistických tras, které se měly rozvíjet nejen v horských oblastech, ale i v okolí měst s vhodnými podmínkami. (KČT, 2012)

Lyžařská pásová značka

Lyžařská tabulka o místě, kde se tabulka nachází

Lyžařská směrovka

Obr. 2: Lyžařské značení

typkamnavýlet.cz, 2025

První lyžařské trasy byly vyznačeny v roce 1995 v Moravskoslezských Beskydech a Hrubém Jeseníku. Následně se síť rychle rozšiřovala a do roku 2010 dosáhla celkové délky 3193 km, z čehož 876 km tvořily speciálně značené lyžařské trasy a 2317 km pěší trasy využívané i pro lyžování. (KČT, 2012)

Dle Klubu českých turistů (KČT) (2012), cykloturistické trasy (CT) v České republice jsou značeny dvěma hlavními způsoby v závislosti na typu komunikace, po které vedou:

1. Silniční cykloturistické značení.

Používá se na veřejných silnicích, včetně státních, místních a městských komunikací. Dle metodiky KČT je základním prvkem žlutá tabulka o rozměrech 300 × 200 mm s černým symbolem kola a číslem trasy. Pokud trasa mění směr, je doplněna černou šipkou.

Jak dále uvádějí Pernica a Rychtecký (2012), kvůli vysokým nákladům na instalaci nového silničního značení se Klub českých turistů v současnosti zaměřuje především na údržbu a obnovu existujících tras, nikoli na jejich novou výstavbu.

2. Pásové cykloturistické značení.

Používá se na účelových komunikacích, polních a lesních cestách, a také ve chráněných územích, včetně národních parků. Vizuálně se podobá pěšimu turistickému značení, ale s několika rozdíly:

- žluté vnější pruhy (místo bílých u pěších tras).
- bílý střední pruh (místo žlutého u pěších tras).
- délka strany značky je 140 mm.
- ke změně směru trasy se používají šipky, které vznikají prodloužením pásové značky do šipkového hrotu.

Na informačních místech se umísťují žluté směrovky, které jsou podobné těm pro pěší turistiku. Texty mohou být jednořádkové nebo dvouřádkové, přičemž vzdálenější cíl je vždy uveden v horním řádku. Vzdálenosti jsou uváděny v kilometrech. (KČT, 2012)

1.2.2 Počátky značení v Jihomoravském kraji

Počátky turistického značení v Jihomoravském kraji úzce souvisejí s rozvojem organizované turistiky v Brně na konci 19. století. Právě zde vznikl první moravský odbor Klubu českých turistů (KČT), který byl klíčovým aktérem při zakládání a následném rozšiřování značených tras (Bílý, 2012).

Iniciativa k založení KČT v Brně se objevila již v roce 1892, kdy členové Čtenářského spolku začali prosazovat rozšíření činnosti Klubu na Moravu a do Slezska. Jak uvádí Bílý (2012), po úpravě stanov podal dne 9. května 1894 Ing. František Pětník oficiální žádost o založení brněnského odboru. Následovaly přednášky a organizační kroky, které vyvrcholily ustavující valnou hromadou dne 17. prosince 1894.

Brněnský odbor se od počátku zaměřoval na pěstování pěší turistiky a zejména na systematické značení cest, které se postupně stalo jeho hlavní činností.

Pěší turistika představuje nejstarší a nejpřirozenější formu cestovního ruchu. Podle Zelenky a Páskové (2012) jde o aktivní pohyb v krajině, který je šetrný k životnímu prostředí a nevyžaduje nákladné vybavení. Je základem pro poznávání přírodních a kulturních atraktivit, přičemž v České republice má díky husté síti značených tras dlouholetou tradici.

Již v roce 1894 uspořádal první společný výlet do Blanska a na Macochu, což bývá považováno za symbolický začátek organizované turistiky a následného značení tras v regionu. Podle Bílého (2012) měl odbor do roku 1899 již 203 členů a významně rozšiřoval síť značených cest na jižní Moravě, především v okolí Brna a Moravského krasu.

1.2.3 Klíčové organizace zodpovědné za značení (KČT)

Dle Výroční zprávy KČT (2024), Klub českých turistů (KČT) – celostátní organizace s dlouhou historií, která byla založena 11. června 1888 v Praze nadšenci do turistiky, mezi nimiž byli Vojta Náprstek, Dr. Vilém Kurz, Dr. František Čížek a architekt Vratislav Pasovský.

Obr. 3: Logo Klubu českých turistů

kct.cz, 2025

Hlavním posláním KČT je podpora turistiky a aktivního pohybu pro všechny věkové skupiny. Klub se zaměřuje na organizaci různorodých turistických a sportovních programů, včetně mezinárodních aktivit, a vytváří podmínky pro bezpečný a pohodlný pohyb v přírodě. (KČT, 2025)

Klub českých turistů (KČT) má na starosti značení a údržbu turistických tras, přispívá k ochraně přírody a kulturních památek. Jak uvádí oficiální webové stránky (KČT, 2025), organizace podporuje turistiku nejen mezi běžnými občany, ale cílí i na seniory, rodiny s dětmi, mládež a zdravotně postižené. Každý rok členové KČT organizují více než tisíc akcí, které jsou otevřené jak pro členy klubu, tak i pro širokou veřejnost, čímž propagují turistiku jako prostředek pro udržení zdravého životního stylu.

Dle organizačního řádu (KČT, 2025) je struktura klubu založena na základních jednotkách, kterými jsou odbory. Ty jsou seskupeny do 14 oblastí, jejichž hranice odpovídají krajskému členění České republiky. Celou organizaci pak řídí Ústředí KČT se sídlem v Praze.

Vedle svých tradičních aktivit, jako je značení tras, správa chat či vydávání map a časopisu Turista, spolupracuje KČT také se zahraničními turistickými kluby, a to jak na bilaterální úrovni, tak v rámci mezinárodních organizací. (KČT, 2024)

Klub českých turistů (KČT) aktivně spolupracuje i se zahraničím. Jak uvádí web KČT (2025), největší spolupráce funguje se sousedním Slovenskem. Členové se pravidelně navštěvují a pořádají společné letní i zimní srazy. V zimě se k nim často přidává i polský turistický klub PTTK. Společné akce probíhají také v rámci zemí Visegrádské čtyřky, například v Maďarsku.

Mezi další partnery patří kluby z Německa a Rakouska. Od roku 2017 se také obnovila spolupráce se Slovinskem.

KČT je také členem velkých mezinárodních organizací (KČT, 2025):

1. EWV (Evropská asociace turistických klubů): KČT je členem už od roku 1969. Tato organizace se stará o 12 dálkových tras po celé Evropě a pořádá velkou akci EURORANDO (další bude v roce 2026 v Krušných horách).
2. IVV: Zde je KČT od roku 1995. Tato organizace podporuje výkonnostní i odpočinkovou turistiku. V ČR se pod její hlavičkou koná asi 200 akcí ročně.
3. IML: Členem je KČT od roku 1987. Příkladem je známý pochod v Brně nazvaný „Jede Kudrna okolo Brna“, který láká chodce z celého světa.

1.3 Současný stav značení

V této kapitole se zaměřím na současný stav značení turistických tras, přičemž jednotlivé podkapitoly budou věnovány klíčovým aspektům tohoto systému.

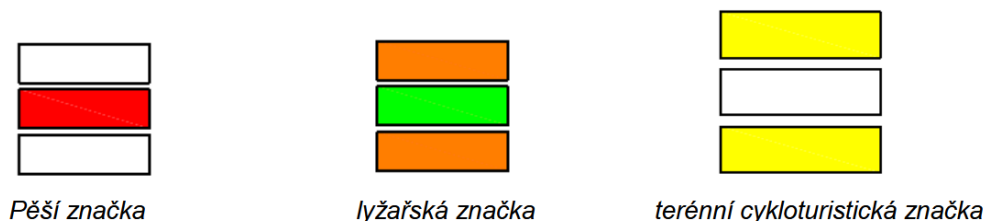
Nejprve představím pravidla a normy pro značení turistických tras v ČR, která určují standardizovaný způsob značení, používané symboly a postupy při jejich umísťování. Následně se budu věnovat charakteristice turistických tras v Jihomoravském kraji, který se svou rozmanitou krajinou a bohatou historií patří mezi atraktivní turistické destinace.

Další část se zaměří na údržbu a správu turistických tras, kde popíšu, jak probíhá pravidelná obnova značení a kdo se na tomto procesu podílí. Na závěr rozebereme problémy a výzvy spojené s údržbou značení.

1.3.1 Pravidla a normy pro značení turistických tras v ČR

V České republice jsou turistické trasy značené podle metodiky Klubu českých turistů (KČT). Kromě cykloturistických tras pro silniční kola, jezdeckých a tras pro vozíčkáře se používají čtvercové pásové značky, které jsou tvořeny třemi pruhy uspořádanými vertikálně, oddělenými úzkou mezerou. Krajní pruhy mají upozorňovací barvu, zatímco prostřední pruh, označující trasu, je ve specifické barvě, která určuje její kategorii.

Například hovoříme o červené, modré, zelené nebo žluté značce, nebo o konkrétní trase s těmito barvami. Pro značení pěších tras se používá bílá upozorňovací barva, pro lyžařské trasy oranžová a pro cykloturistické trasy žlutá. (KČT, 2017)

Obr. 4: Značky

kct-jmo.cz, 2017

Pro pěší značení se používají jako vedoucí barvy červená, modrá, zelená a žlutá. U lyžařského a terénního cykloturistického značení je postup podobný, ale žlutou barvu nahrazuje bílá.

Součástí značení jsou také směrovky a tabulky, které poskytují informace o aktuální poloze na trase a o vzdálenostech k dalším bodům.

Obr. 5: Směrovky
kct-jmo.cz, 2017

Dle systému značení KČT (2017), všechny směrovky a tabulky mají stejný tvar a rozměry, liší se však barevnou úpravou: pro pěší, jezdecké a vozíčkářské trasy je použita krémová, pro lyžařské oranžová a pro terénní cykloturistické žlutá. Na směrovkách pěších tras je uvedeno "Pěší trasa KČT" nebo název trasy, u lyžařských tras "Lyžařská trasa KČT", u terénních cyklistických tras "Cyklotrasa KČT č. ...", u jezdeckých "Jezdecká trasa KČT" a u vozíčkářských "Vozíčkářská trasa KČT".

Text na směrovkách pěších, lyžařských a jezdeckých tras je obvykle třířádkový, přičemž první řádek uvádí nejbližší místo. U terénních cykloturistických směrovek, které jsou dvouřádkové, je pořadí obrácené a první řádek obsahuje cílové místo (vzdálenější cíl), zatímco druhý řádek uvádí místo nejbližší.

Pokud pěší trasa zároveň vede po mezinárodní evropské dálkové turistické cestě, je na všech směrovkách této trasy umístěn symbol dané cesty (např. E6) v barevném hrotu. Směrovky, které se nacházejí mimo sídelní oblasti, bývají často doplněny tabulkou s místním názvem. Tato tabulka uvádí název místa, nadmořskou výšku a někdy také krátký informační text. (KČT, 2017)

Obr. 6: Směrovka

kct-jmo.cz, 2017

Pěší trasy se značí pásovými a tvarovými značkami (100 x 100 mm). Při změně směru nebo odbočce se používá šipka, která turistu navede do nového směru. Pokud více tras různé barvy prochází stejným úsekem, jsou všechny značky umístěny na jednom objektu jako vícebarevná značka.

Jak popisuje KČT (2017), v okolí měst a turistických oblastí se používá místní značení s trojúhelníkem vpravo nahoře. Naučné stezky mají specifickou značku s úhlopříčným zeleným pruhem, ale mohou být také značené běžnými pásovými značkami. Tvarové významové značky označují odbočky k turistickým místům, obvykle do 1 km. Lyžařské trasy se označují stejnými pásovými a tvarovými značkami jako pěší, liší se však barvou – upozorňovací barva je oranžová místo bílé a vedoucí barva je bílá místo žluté. Při vytváření lyžařských tras se obvykle využívají již existující pěší trasy. Pokud je lyžařská trasa totožná s pěší trasou mezi dvěma informačními místy, lyžařská trasa se neoznačuje samostatnými značkami ani směrovkami.

Místo toho se na směrovkách pěší trasy přidává symbol lyžaře, který označuje úseky, jimiž prochází lyžařská trasa.

Systém značení KČT je komplexní a zahrnuje i specifické přesuny pro zimní sporty či cyklistiku. Jak uvádí oficiální metodika (KČT, 2025), na směrovkách pěší trasy se v zimním období přidává symbol lyžaře. Pokud lyžařská trasa vede po krátkém úseku pěší trasy nebo úsecích bez informačních míst, je značena i lyžařskými značkami. Naopak strojně udržované stopy se pásovou značkou neoznačují, aby nedošlo k poškození stopy, a navigace je řešena pouze směrovkami na rozcestích.

Oblast cykloturistiky rozlišuje trasy na terénní a silniční. Dle KČT (2025) terénní trasy využívají značky o rozměru 140 x 140 mm se žlutými pruhy, zatímco silniční trasy jsou značeny žlutými tabulkami 200 x 300 mm s piktogramem kola. Na složitých křižovatkách se pro zvýšení bezpečnosti používají návěsti se schématem průjezdu.

Systém se také přizpůsobuje novým trendům a potřebám inkluze. Po roce 2000 bylo zavedeno značení pro jezdce na koních (bílý čtverec s barevným kruhem či symbolem podkovy) a v roce 2009 vznikly ve spolupráci se sdružením vozíčkářů speciální trasy pro osoby na invalidním vozíku. Tyto trasy jsou vedeny výhradně po zpevněných cestách s malým převýšením a jejich obtížnost je odstupňována barvami – modrá, červená, černá (KČT, 2013)

1.3.2 Charakteristika turistických tras v Jihomoravském kraji

Jak uvádí David a Soukup (2007), Jihomoravský kraj je vyšší územní samosprávný celek, který vznikl v rámci reformy veřejné správy v roce 2000 (původně pod názvem Brněnský kraj). Rozkládá se na území jižní a střední Moravy a svou rozlohou přesahující 7 000 km² i počtem obyvatel se řadí na čtvrté místo v České republice. Administrativním, kulturním a ekonomickým centrem regionu je město Brno, které je druhou největší metropolí státu. Z geografického hlediska má kraj strategickou polohu. Sousedí s pěti dalšími kraji ČR (Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký, Zlínský) a tvoří státní hranici se Slovenskem a Rakouskem. Tato příhraniční poloha hraje klíčovou roli i v rozvoji mezinárodního cestovního ruchu.

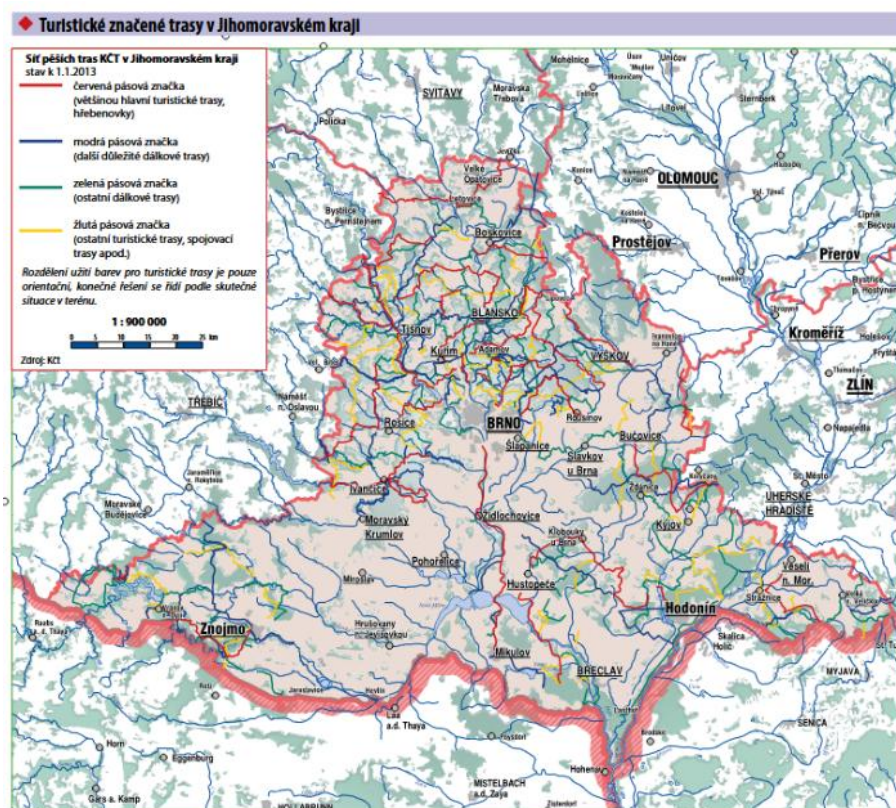
Přírodní podmínky regionu jsou velmi pestré, což je dáno jeho polohou na rozhraní dvou geologických soustav – Českého masivu na západě a Západních Karpat na východě. Reliéf krajiny plynule přechází od severních vrchovin do rovinatých úrodných nížin na jihu. Krajinu významně formují také vodní toky, z nichž k nejdůležitějším patří řeky Morava, Dyje, Svatava a Jihlava. (Marketingová strategie turistické destinace Jižní Morava, 2021)

Klub českých turistů (KČT) je garantem turistického značení v Jihomoravském kraji. Síť pěších značených tras zde přesahuje 3 000 km, k tomu se starají značkaři o 79 km lyžařských tras v obvodu Blansko a Brno a 156 km terénních cyklotras v obvodech Brno a Znojmo. V roce 2012 byla obnovena přibližně třetina sítě pěších tras, aby spolehlivě sloužila veřejnosti. (KČT, 2013)

V uplynulých letech došlo k několika významným změnám: byly upraveny trasy v okolí nových rozhleden (Chocholík, Přítlucká hora) a vznikly nové trasy, například zelená trasa o délce 18 km spojující vinice na Šobesu a Ječmeništi, s možností navštívit i historické vojenské objekty. Síť silničních cyklotras dosahuje přibližně 2 200 km a stále mírně roste. Údržbu a kontrolu zajišťuje kolektiv dobrovolných cykloznačkařů. (KČT, 2013)

Informační systém je dobře rozvinutý – v roce 2012 bylo vyměněno 264 směrovek a provedena údržba 75 stojanů s mapami. Síť udržuje 106 dobrovolných značkařů, kteří v terénu odpracovali přes 5 000 hodin. Financování údržby tras (mimo hipotras) je zajištěno z prostředků Krajského úřadu Jihomoravského kraje (650 000 Kč v roce 2012). (KČT, 2013)

KČT se rovněž věnuje značení hipotras (speciální trasy pro hipoterapii či jízdu na koních), označených čtvercovou bílou značkou s barevným kruhem. První hipotrasy v Jihomoravském kraji vznikly v roce 2007 (53,5 km mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí).

Obr. 7: Turistické značené trasy v Jihomoravském kraji
Klub českých turistů (KČT), 2013

1.3.3 Údržba a správa turistických tras

Turistické trasy v Jihomoravském kraji tvoří hustou a propojenou síť, která je pravidelně udržována Klubem českých turistů (KČT) ve spolupráci s místními samosprávami a dalšími organizacemi. Jak dokládá Tematický atlas Jihomoravského kraje (2017), tato infrastruktura je klíčová pro rozvoj regionálního turismu. Hlavní úlohou značkařů je přitom nejen vyznačování nových cest, ale především pravidelná kontrola a obnova stávajícího turistického značení, včetně pásových a směrových značek, informačních tabulí a rozcestníků, což zajišťuje vysokou průchodnost a bezpečnost tras v celém kraji

Obnova turistických značek je z velké části záležitostí dobrovolníků, kteří každý rok projdou stovky kilometrů tras a ručně přemalují staré či poškozené značky. Jak popisuje Michal Záboj (2014) v reportáži Českého rozhlasu, značkaři vyrážejí do terénu s kompletní výbavou, aby obnovili značení, které podléhá vlivům počasí i vegetace. Značení nové trasy je složitější proces – musí být nejprve schváleno Klubem českých turistů, příslušnými obcemi a vlastníky pozemků. Po pečlivém plánování vytyčí značkaři trasu přímo v terénu a první značení se provádí nejčastěji na stromy, kameny nebo sloupy. Na rozcestnících jsou pak umístěny směrovky s názvy míst a vzdálenostmi. Aktuální trasy jsou dnes k dispozici také v turistických mapách a moderních aplikacích, jako jsou mapy.cz, googlemaps.com.

Péče o značené cesty není jednorázovou záležitostí, ale jde o systematický a pravidelně se opakující proces. Jak uvádí portál Turistickéznačení (2025), kontrola a obnova probíhá v pravidelných cyklech, obvykle každý rok. Nejde přitom jen o klasické pěší trasy s barevnými pruhy, ale značkaři se musí starat i o značení pro cyklisty a v zimních měsících také o lyžařské trasy.

V praxi to pro značkaře znamená mnohem víc než jen „chození s barvou a štětcem“. Velkou část práce tvoří technická údržba přímo v terénu. Značkaři musí často řešit problémy, které způsobila příroda – například odstraňovat spadlé kmeny stromů nebo prořezávat větve a křoví, které by mohly značku zakrýt. Právě zarůstání značek vegetací je jedním z nejčastějších problémů, kterému je třeba předcházet, aby byla trasa průchodná a bezpečná. (Turistickéznačení, 2025)

Celý tento systém by nemohl fungovat bez finanční podpory. Údržba stovek kilometrů tras něco stojí – ať už jde o materiál (barvy, tabulky), nebo cestovní náklady dobrovolníků. Financování je proto zajištěno z více zdrojů. Kromě vlastních prostředků KČT hrají klíčovou roli příspěvky od Jihomoravského kraje a jednotlivých obcí, které chápou, že kvalitní značení přivádí turisty. Dlouhodobým cílem této spolupráce je udržet značení v takovém stavu, aby se podle něj dalo bezpečně a bez bloudění dostat do cíle (Turistickéznačení, 2025).

1.3.4 Problémy a výzvy spojené s údržbou značení

Ačkoliv je systém turistického značení v České republice považován za jeden z nejdokonalejších na světě, jeho udržování v provozuschopném stavu není samozřejmostí. Údržba turistického značení v současnosti čelí několika zásadním výzvám, které přímo ovlivňují kvalitu, kontinuitu a bezpečnost turistických tras. Tyto problémy lze rozdělit do několika kategorií, od přírodních vlivů přes lidský faktor až po ekonomické aspekty.

1. Přírodní vlivy a dopady kůrovcové kalamity

Jedním z nejzávažnějších problémů posledních let jsou přírodní živly a s nimi spojené změny v krajině. Extrémní výkyvy počasí, jako jsou vichřice či povodně, dokážou v krátkém čase zničit značení na celých úsecích tras. Zcela specifickou a mimořádně náročnou kapitolou je pak kůrovcová kalamita. (Václavíková, 2019)

Jak upozorňuje Václavíková (2019), těžba napadeného dřeva má na značení devastující dopad. Turistické značky jsou tradičně malovány na stromy, které jsou však v postižených oblastech masivně káceny. Tím dochází k okamžitému přerušení návaznosti trasy. Značkaři se tak ocitají v situaci, kdy značka, kterou obnovili, může být do týdne pryč i se stromem. To vyžaduje nejen zvýšené fyzické úsilí při opětovném vyznačování, ale i náročnou koordinaci s lesníky a vlastníky pozemků, aby bylo možné najít pro značky náhradní umístění často na pařezech, kamenech nebo dočasných kůlech.

2. Vandalismus a nelegální zásahy

Vedle přírodních sil komplikuje údržbu i lidský faktor, konkrétně vandalismus. Nelegální zásahy do značení, jako je sprejování po značkách, jejich přemalovávání, strhávání nebo krádeže kovových směrovníků a tabulek (často jako suvenýrů), způsobují značné škody. Tento problém není jen estetický a ekonomický, ale především bezpečnostní.

Odstraněná nebo poškozená značka může způsobit dezorientaci turistů v neznámém terénu, což zvyšuje riziko bloudění a nehod. Pravidelná kontrola a obnova takto poškozených prvků je nezbytná, avšak odčerpává finance i čas dobrovolníků, který by mohl být věnován běžné údržbě. (ČT24, 2021)

3. Změny v terénu a legislativní překážky

Dynamický rozvoj krajiny přináší další komplikace. Nová výstavba, vznik oplocených areálů, změny vlastnických práv k pozemkům nebo budování nové dopravní infrastruktury často vedou k nutnosti trasy překládat. Specifickým problémem jsou pak dočasné či trvalé uzavírky tras z bezpečnostních důvodů. Například v lesích s vysokým výskytem suchých stromů (tzv. souší) po kůrovci hrozí pád větví, což nutí správce lesů cesty uzavírat. Pro značkaře to znamená administrativní i terénní zátěž spojenou s hledáním bezpečných obchozech tras a jejich novým vyznačováním. (Václavíková, 2019)

4. Finanční a personální náročnost

Všechny výše zmíněné faktory ústí do posledního bodu, kterým je náročnost na zdroje. Údržba a obnova značení stojí miliony korun ročně. Materiál (barvy, štětce, ředidla), výroba kovových prvků (směrovky, stojany) i cestovní náklady dobrovolníků představují nemalou zátěž. Nedostatek finančních prostředků, například při výpadku krajských dotací, může vést k nucenému odkladu údržby, což snižuje kvalitu sítě. Celý systém navíc stojí na práci dobrovolných značkařů, kteří tuto činnost vykonávají ve svém volném čase. S rostoucím objemem práce (kvůli kůrovci a vandalismu) a stárnutím členské základny se tak KČT potýká i s výzvou, jak zajistit dostatek personálních kapacit pro zachování vysokého standardu českého značení i do budoucna. (ČT24, 2021)

2 Analytická část

2.1 Cíl a metodika výzkumu

Cílem této bakalářské práce je detailně prozkoumat historii vzniku turistického značení a analyzovat jeho současný stav v Jihomoravském kraji, se zvláštním zaměřením na okolí města Brna, konkrétně na oblast Židlochovic a Hustopečí. Práce si klade za úkol zachytit nejen vývoj systému turistického značení v českém prostředí, ale také jeho současné fungování, včetně vnímání tohoto systému samotnými uživateli – turisty a místními obyvateli.

Teoretická část práce čerpá z odborné literatury a dostupných historických pramenů. Pro praktickou část své práce jsem zvolila dotazníkové šetření. Jak uvádí Bryman (2016), tato metoda je skvělá v tom, že umožňuje získat jasná data od velkého množství lidí. Díky dotazníku mohou odpovědi snadno změřit a statisticky porovnat, což mi pomůže objektivně zjistit, jak jsou návštěvníci v regionu spokojeni.

Teoretická část (Analýza literárních, archivních a internetových zdrojů)

Teoretická část práce vychází z analýzy odborné literatury, archivních dokumentů a elektronických zdrojů, jež se vztahují k historii, vývoji a současné podobě turistického značení v České republice. Pozornost je věnována především Jihomoravskému kraji, kde má systém značení dlouhou tradici a je úzce spojen s aktivitami Klubu českých turistů (KČT).

Do analýzy jsou zahrnuty:

- odborné knihy a publikace věnované turistickému značení,
- metodické příručky a normy KČT,
- oficiální webové stránky institucí, které se turistickým značením zabývají nebo jej spravují,
- vybrané články, které se zaměřují na současné trendy a srovnání se zahraničím.

Tato část práce poskytuje teoretický rámec, který umožňuje pochopit širší kontext českého značkářského systému a jeho specifika. Teoretická část se věnuje také vlivu české metodiky na značení na Ukrajině a nabízí srovnání se systémem v sousedním Rakousku.

1. Praktická část (charakteristika zkoumané oblasti a analýza dotazníkového šetření)

Součástí práce je také charakteristika zkoumané oblasti. V samostatné kapitole jsou detailně představíme města Židlochovice a Hustopeče z geografického a turistického hlediska. Kapitola popisuje jejich polohu, přírodní podmínky a klíčové turistické atraktivity, což je nezbytné pro pochopení kontextu, ve kterém probíhalo terénní šetření.

Praktická část výzkumu je založena na sběru primárních dat prostřednictvím kvantitativního dotazníkového šetření. Cílem dotazníku je zjistit, jak respondenti vnímají turistické značení v regionu, jak hodnotí jeho přehlednost a kvalitu.

Sběr dat probíhal kombinovanou formou. Tento postup jsem zvolila s oporou o odbornou literaturu (Tahal a kol., 2023), která uvádí, že propojení osobního a online dotazování zvyšuje návratnost a zajišťuje pestřejší skladbu respondentů. Část dat byla proto získána osobním dotazováním přímo v terénu města Židlochovice a v ubytovacím zařízení hotel „Rustikal“ v Hustopečích. Souběžně probíhal sběr dat elektronickou cestou, kdy byl odkaz na online formulář (platforma Google Forms) distribuován respondentům digitálně.

Forma a struktura dotazníku.

Dotazník byl distribuován v kombinované podobě – jednak jako tištěný formulář, jednak elektronicky prostřednictvím platformy Google Forms. Tato kombinace umožnila oslovit širší spektrum respondentů, a to jak místní obyvatele zkoumané oblasti, tak turisty, kteří region navštěvují.

Obr. 8: Ukázka online dotazníku v Google Forms
vlastní zpracování, 2025

Obsah dotazníku.

Otázky jsou formulovány převážně jako uzavřené a zaměřují se na několik klíčových tematických oblastí:

- frekvenci turistických aktivit respondentů,
- používané orientační prostředky v terénu,
- subjektivní hodnocení současného stavu turistického značení,
- zkušenosti s přehledností a spolehlivostí značení,
- návrhy na případné úpravy nebo zlepšení.

Díky této struktuře dotazník umožňuje získat relevantní kvantitativní data, která lze následně statisticky vyhodnotit a přehledně graficky prezentovat.

Zpracování a analýza dat.

Získaná data budou po ukončení sběru zpracována a analyzována pomocí základních metod popisné statistiky. Výsledky budou vyjádřeny především prostřednictvím:

- procentuálního zastoupení jednotlivých odpovědí,
- průměrných hodnot (tam, kde je to metodicky vhodné),
- grafických vizualizací, které budou vytvořeny v programu Microsoft Excel.

Pro prezentaci hlavních výsledků využiji především sloupcové a koláčové grafy, které umožní jasně ukázat důležité trendy v datech. Otevřenou otázku, ve které mohli respondenti uvést svůj názor vlastními slovy, vyhodnotím samostatně – odpovědi rozdělím do tematických skupin a shrnu je do přehledných tabulek.

V analytické části pak všechny zjištěné informace podrobněji vysvětlím a propojím s poznatky z teoretické části práce. Cílem je posoudit, do jaké míry současné turistické značení ve sledované oblasti skutečně odpovídá potřebám a očekáváním návštěvníků.

Stanovení výzkumných otázek je základním kamenem každé odborné práce. Jak uvádí Abbadia (2023), výzkumná otázka slouží k přesnému vymezení toho, co chce autor studie zjistit. Funguje jako průvodce, který určuje směr bádání, pomáhá strukturovat text a zabraňuje tomu, aby práce sklouzla k příliš obecnému popisu bez jasného cíle. Na základě tohoto principu jsem pro svou práci formulovala následující otázky:

1. *Jaké jsou historické kořeny, vývoj a současný stav turistického značení v Jihomoravském kraji, se specifickým zaměřením na oblast Židlochovic a Hustopečí?*
2. *Které organizace se podílejí na správě, obnově a údržbě turistického značení a jaké problémy při tom vznikají?*
3. *Jak turisté a místní obyvatelé hodnotí kvalitu, srozumitelnost a moderní prvky současného turistického značení v tomto regionu?*

2.2 Charakteristika zkoumané oblasti

Kapitola popisuje oblast, kterou jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci. Nacházíme se v jižní části Jihomoravského kraje, okolí města Brna.

Konkrétně se práce zaměřuje na katastrální území dvou měst: Židlochovice a Hustopeče.

Tato lokalita je pro turisty velmi atraktivní a nabízí hustou síť pěších tras i cyklostezek. Krajina je zde pestrá, v Židlochovicích najdeme roviny kolem řeky Svatky i přírodní park Výhon, zatímco okolí Hustopečí je typické svými vinicemi

Při pohybu v terénu, zejména v lesních úsecích v okolí Židlochovic a Hustopečí, je nutné respektovat platnou legislativu. Pohyb návštěvníků a značení tras se musí řídit ustanoveními Zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, který stanovuje práva a povinnosti při vstupu do lesních porostů a kopcovitým terénem.

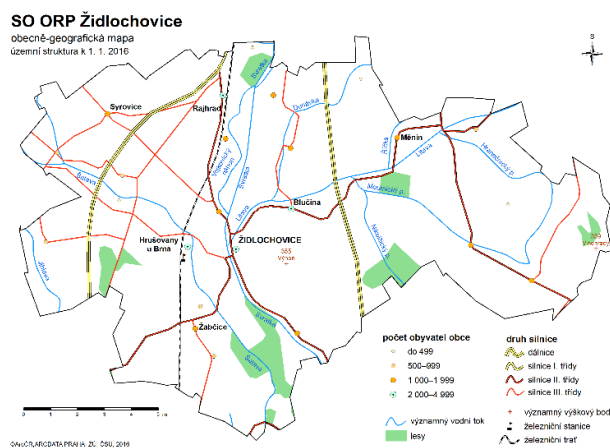
Obě města jsou důležitými turistickými centry. V této kapitole proto představím jejich geografickou polohu a hlavní turistická lákadla, jako je například Akátová věž nebo Mandloňové sady. Tyto faktory mají zásadní vliv na to, jak v regionu vypadá a funguje turistické značení.

2.2.1 Charakteristika města Židlochovice

Město Židlochovice, ležící přibližně 18 kilometrů jižně od Brna na úpatí výšiny Výhon, představuje přirozené spádové centrum regionu. Díky svému teplému klimatu a vinařské tradici je často nazýváno „Slunečním městem“, což je přívlastek, které zpopularizoval básník Petr Bezruč. Jak uvádějí Durec a Kocman (2023) ve své monografii, dějiny města jsou neoddelitelně spjaty s místním zámekem, který v minulosti sloužil jako letní sídlo prezidenta T. G. Masaryka.

Významnou součástí města je také rozsáhlý zámecký park, který byl původně budován jako lovecký revír a dnes patří k nejcennějším krajinářským prvkům na jižní Moravě. Autoři (Durec a Kocman, 2023) zdůrazňují, že právě kombinace historických památek, unikátní přírody v okolí řeky Svratky a vinařské turistiky činí z Židlochovic atraktivní cíl pro návštěvníky.

Podle aktuálních dat Českého statistického úřadu k 1. 1. 2024 žije ve městě Židlochovice přibližně 3 700 obyvatel. (ris, 2023)

Obr. 9: Obecně-geografická mapa Židlochovice
ČSÚ, 2016

Židlochovice díky své strategické poloze plní funkci přirozeného spádového centra pro celý region. Jak uvádí aktualizovaná Strategie rozvoje města (2023), koncentruje se zde klíčová občanská vybavenost, včetně úřadů obce s rozšířenou působností, zdravotnických zařízení a sítě škol, jíž dominuje místní osmileté gymnázium.

Město však nefunguje izolovaně, ale je aktivním členem několika partnerských svazků, které pomáhají rozvíjet regionální turistiku a infrastrukturu. Patří sem například Region Židlochovicko, Region Cezava nebo svazek obcí pro výstavbu a údržbu cyklostezky Brno–Viedeň (Strategie rozvoje, 2023).

Z turistického hlediska je tato oblast velmi atraktivní. Krajina kolem Židlochovic je pestrá a plná kontrastů. Na jedné straně zde vidíme roviny typické pro jižní Moravu, plné vinic a ovocných sadů, na straně druhé se zde zvedají zalesněné kopce. Tato rozmanitost láká milovníky přírody, ale také gastroturisty, kteří sem jezdí za dobrým jídlem a lokálním vínem. Silnou tradici zde má také folklor zejména krojované hody jsou událostí, která každoročně přiláká mnoho návštěvníků. (Region Židlochovicko, 2025)

Obr. 10: Hody v Židlochovici

sokol-zidlochovice.cz, 2019

Folklor je v Židlochovicích stále živý, nejvíce díky tradičním krojovaným hodům. Podle spolku T.J. Sokol Židlochovice (2025), který akci pořádá, se hody konají každý rok v září kolem svátku Povýšení svatého Kříže. Součástí programu je stavění máje, krojovaný průvod, zvaní občanů a večerní taneční zábavy s dechovou hudbou. Do příprav se zapojuje i místní mládež, což pomáhá udržovat tradice a předávat je dál.

Podle webových stránek Regionu Židlochovicko (2025) velkou výhodou regionu je jeho strategická poloha a dopravní dostupnost. Území protínají důležité železniční i silniční tahy na Bratislavu a Vídeň. Pro téma této bakalářské práce je však klíčový rozvoj cykloturistiky. Kromě sítě místních polních cest tudy prochází významná mezinárodní cyklotrasa Brno–Vídeň. Právě vysoká koncentrace cyklistů a pěších turistů klade velké nároky na kvalitní a přehledné turistické značení, kterému se věnuji v praktické části.

1. Zámek Židlochovice

Nepřehlédnutelnou dominantou města je Zámek Židlochovice, který je považován za jeden z nejzachovalejších loveckých zámků v Evropě. Jak uvádí Lesní závod Židlochovice (2025), historie tohoto místa sahá až do 14. století, kdy zde stála vodní tvrz. V průběhu staletí se zde vystřídaly významné rody jako Žerotínové či Valdštejnové. Zásadní barokní úpravy sice provedl hrabě Sinzendorf, ale svou současnou klasicistní tvář získal zámek až za éry arcivévody Fridericha na přelomu 19. a 20. století.

Obr. 11: Zámek Židlochovice

Lesní závod, 2024

Od roku 1918 je zámek ve vlastnictví státu a do moderní historie se zapsal především jako oblíbené letní sídlo prezidenta T. G. Masaryka. K budově přiléhá rozsáhlý anglický park o rozloze 22 hektarů, který je celoročně přístupný veřejnosti a slouží jako významná relaxační zóna pro místní i turisty. V současnosti objekt funguje především jako konferenční a ubytovací zařízení, které stále ctí svou dlouholetou loveckou tradici. (Lesní závod Židlochovice, 2024)

2. Rozhledna Akátová věž Výhon

Dominantou celého přírodního parku Výhon a hlavním turistickým cílem v okolí Židlochovic je rozhledna Akátová věž. Tato stavba byla slavnostně otevřena v roce 2009 a je unikátní svým architektonickým zpracováním. Autorem projektu je brněnský architekt Pavel Jura, který navrhl konstrukci kruhového půdorysu tvořenou převážně z místního akátového dřeva, jež je pro lokalitu Výhonu typické. Díky tomu stavba přirozeně splývá s okolní krajinou a nenarušuje její ráz. (jizni-morava.cz, 2025)

Z technického hlediska rozhledna dosahuje celkové výšky 17,7 metru. Na vyhlídkovou plošinu, která se nachází ve výšce 14,5 metru (nadmořská výška 369,5 m n. m.), vede točité schodiště se 76 schody. Objekt je celoročně volně přístupný bez vstupního poplatku, což z něj činí atraktivní cíl pro spontánní výlety. (jizni-morava.cz, 2025)

Rozhledna nabízí kruhový výhled na Pálavu, Novomlýnské nádrže, Ždánický les a při dobré viditelnosti i na rakouské Alpy. Z hlediska regulace turistického ruchu je klíčové, že k rozhledně je přísný zákaz vjezdu motorových vozidel. Lokalita je dostupná výhradně pěšky či na kole po značených turistických trasách, což klade zvýšené nároky na kvalitu a údržbu orientačního značení v tomto úseku. (jizni-morava.cz, 2025)

Obr. 12: Akátová věž

Krauzovi na cestách, 2023

Věž je součástí turistického okruhu, který je vybaven propracovaným informačním systémem. Vzhledem k tomu, že se jedná o nejnavštěvovanější bod v okolí, stala se tato lokalita klíčovým místem pro můj praktický výzkum. Právě v bezprostřední blízkosti rozhledny byla realizována podstatná část sběru dat formou osobního dotazování turistů. (jizni-morava.cz, 2025)

3. Naučná stezka Krajinou Výhonu.

Pro milovníky pěší turistiky a poznávání místní historie je klíčovým prvkem sítě naučná stezka ‚Krajinou Výhonu‘. Jak popisuje Petruželková (2019) na portálu Fajn výlety, její trasa začíná strategicky přímo u Turistického informačního centra (TIC) v Židlochovicích, což usnadňuje orientaci návštěvníků ihned po příjezdu do města.

V úvodní pasáži stezka kopíruje žlutou turistickou značku směrem k rozcestí Skalky u Blučiny a následně provází návštěvníky cenným Přírodním parkem Výhon až na samotný vrchol k Akátové věži. Celková délka trasy činí přibližně 5,5 km a je osazena 7 informačními panely. Tyto tabule edukativní formou seznamují turisty s unikátností zdejší krajiny – od geologické minulosti, kdy bylo území dnem třetihorního moře, přes vzácnou stepní flóru a faunu až po dlouholetou tradici vinařství v regionu. (Petruželková, 2019)

Z hlediska orientace je stezka v terénu vyznačena standardizovaným značením pro naučné stezky (bílý čtverec se šikmým zeleným pruhem), které je doplňováno směrovkami na klíčových rozcestích. Díky střední náročnosti a zpevněným úsekům je trasa vyhledávaným cílem nejen pro individuální turisty, ale i pro rodiny s dětmi a školní výpravy. (Petruželková, 2019)

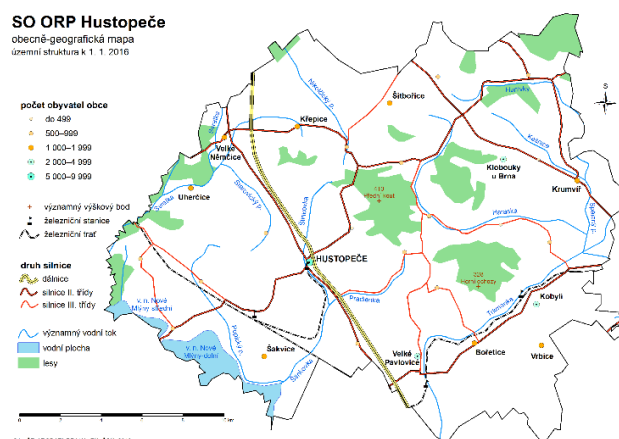

Obr. 13: Šibeniční podsedky
Anna Petruželková, srpen 2019

Stezka má i silný historický rozměr. Zvláštní pozornost si zaslouží zastávka v lokalitě zvané „Šibeniční podsedky“. Jde o místo s pohnutou minulostí, kde se ve středověku vykonávalo hrdelní právo. Dnes tuto historii připomíná dřevěný kříž a symbolický popravičí špalek, přičemž historický kontext je návštěvníkům vysvětlen na instalované informační tabuli (Petruželková, 2019).

2.2.2 Charakteristika města Hustopeče

Město Hustopeče se nachází v samém srdci jižní Moravy, v blízkosti turisticky oblíbené Pálavy a Novomlýnských nádrží. Leží v nadmořské výšce 184 metrů a podle aktuálních dat (k 1. 1. 2024) zde žije necelých 6 000 obyvatel. Oblast patří k nejteplejším místům v České republice, což vytváří ideální podmínky nejen pro pěstování vinné révy, ale také pro rozvoj cestovního ruchu. Přírodní atraktivity a turistické cíle Hustopeče jsou významným výchozím bodem pro pěší turisty i cyklisty. (RIS, 2017)

Obr. 14: Obecně-geografická mapa
ČSÚ, 2016

Krajina v okolí města má převážně zemědělský charakter. Zatímco severní část katastru tvoří zvlněná pahorkatina s četnými vinicemi a sady, jižní část přechází do rovinaté nivy řeky Dyje. Výrazným zásahem do území je těleso dálnice, které protíná katastr a odděluje jeho části. Specifikem místní krajiny je velmi nízká lesnatost, která je kompenzována vodními prvky, jako jsou potok Štinkovka nebo soustava rybníků (Přední a Zadní), jež plní především protierozní a vodohospodářskou funkci. (Strategie rozvoje města, 2022)

Z historického hlediska patří Hustopeče k nejstarším trvale osídleným oblastem na jižní Moravě. První písemné zmínky pocházejí již z 13. století a klíčovým faktorem rozvoje bylo vinařství. Město disponovalo významnými privilegii včetně horenského práva a v roce 1572 bylo povýšeno na město. V 18. století platily Hustopeče za největší vinařskou obec na Moravě a v 19. století si udržely status významného správního a soudního centra. (Strategie rozvoje města, 2022)

Město a jeho okolí je protkáno sítí vinařských cyklostezek a turistických tras. Významnou součástí orientačního systému v Hustopečích je také síť Moravských vinařských stezek, které doplňují klasické značení KČT a zpřehledňují pohyb v krajině nejen pro pěší turisty, ale i pro cyklisty.

Podle Vechety (2020) jsou tyto trasy koncipovány tak, aby propojovaly vinařské obce, sklepy a krajinné dominanty, a zároveň nabízely jasné a snadno čitelné značení. Právě tato rozvinutější tematická infrastruktura může být jedním z důvodů, proč respondenti hodnotili orientaci v Hustopečích výrazně lépe než v Židlochovicích, kde podobné tematické prvky chyběly.

K oblíbeným cílům vycházek patří lesopark Křížový vrch s kaplí sv. Rocha nebo přírodní rezervace Kamenný vrch. Zajímavým prvkem v krajině jsou také tůně v nivě říčky Štinkovky, kde návštěvníci najdou informační tabule a místa k odpočinku. (Vecheta, 2020)

Absolutním unikátem a hlavním turistickým magnetem celého regionu jsou Mandloňové sady, které představují raritu nejen v rámci České republiky, ale i celé střední Evropy. Jedná se o botanický klenot, neboť pěstování mandloní je typické spíše pro Středomoří. Historie sadů sahá do poloviny 20. století, kdy zde bylo vysazeno přes 50 000 stromů pro potravinářské účely. Dnes se zachovaly dva hlavní sady (lokality Kamenec a Starý vrch) s přibližně 1 200 stromy. Největší zájem turistů vzbuzují v jarních měsících (druhá polovina března až začátek dubna), kdy stromy kvetou a sad se zahálí do růžové barvy.

Obr. 15: Mandloňové sady
Hustopečská mandlárna

Pro lepší orientaci návštěvníků a usměrnění pohybu v krajině byla v roce 2012 vybudována Mandloňová naučná stezka. Tato trasa propojuje oba sady a vede až k moderní rozhledně s dřevěnou konstrukcí. Rozhledna se tyčí v nadmořské výšce 300 m n. m. a nabízí atraktivní kruhový výhled nejen na město Hustopeče, ale i na Novomlýnské nádrže, masiv Pálavy a okolní vinařské obce. Právě systém značení této konkrétní stezky, která kombinuje prvky naučné stezky a klasického turistického značení, je jedním z klíčových prvků mé analýzy v praktické části (Hustopečská mandlárna, 2025).

Trasa je koncipována tak, aby byla atraktivní pro široké spektrum návštěvníků, včetně rodin s dětmi. Jak uvádí portál Explorio.cz (2025), Mandloňová stezka měří přibližně 9 kilometrů, ale lze ji zkrátit na kratší okruh (cca 5 km), který je sjízdný i s terénním kočárkem. To činí z této lokality vyhledávaný cíl pro rodinnou rekreaci, což klade specifické nároky na bezpečnost a přehlednost značení v terénu.

S městem je historicky spjat i první československý prezident T. G. Masaryk. Jeho odkaz připomíná speciální naučná stezka „Masaryk a Hustopeče“, která mapuje jeho působení ve městě. Tato trasa je dlouhá přibližně 2 km a obsahuje sedm zastavení. Návštěvníky provádí po významných lokalitách, jako je rodný dům Masarykovy matky, škola, kterou navštěvoval, nebo dům, kde bydlel během studií. Stezka končí na městském hřbitově u hrobu Masarykových rodičů. (Město Hustopeče, 2025)

Kulturní a společenský život Hustopeče jsou také centrem kulturního dění. Během roku se zde koná řada akcí, mezi nejznámější patří Slavnosti mandloní a vína, Hustopečské hody nebo Burčákové slavnosti. Město zároveň funguje jako křižovatka vinařských cyklostezek, což klade vysoké nároky na přehlednost a údržbu orientačního značení v ulicích i okolním terénu. (Město Hustopeče, 2025)

2.3 Analýza turistického značení v regionu

V této kapitole se dostávám k samotným výsledkům mého výzkumu. Vycházím z metodiky, kterou jsem popsala dříve, a také z toho, že obě města – Židlochovice i Hustopeče a jejich okolí dobře znám.

Hlavní částí je vyhodnocení dotazníků, ve kterých jsem zjišťovala názory turistů i místních obyvatel. Zajímalo mě především to, zda jsou lidé se značením spokojeni, jestli se v něm snadno vyznají a jak často ho při svých cestách využívají. Jde tedy o pohled samotných uživatelů.

Mým cílem je porovnat tyto názory lidí s tím, jak značení vypadá ve skutečnosti, a zjistit, jestli funguje tak, jak má. Abych lépe ukázala konkrétní situace a problémy, nafotila jsem stav značení přímo v terénu. Tyto fotografie jsem pro přehlednost zařadila až na konec práce do sekce Přílohy

Vyhodnocení dotazníkového šetření

Tato podkapitola se věnuje detailní interpretaci dat získaných v rámci terénního dotazníkového šetření. Celkový výzkumný vzorek tvoří 300 respondentů, přičemž sběr dat probíhal rovnoměrně ve dvou klíčových lokalitách – v oblasti Židlochovic (150 respondentů) a Hustopečí (150 respondentů).

Samotné dotazování bylo realizováno v několika časových fázích, což umožnilo zachytit strukturu návštěvníků v různých částech turistické sezóny:

V Židlochovicích probíhalo dotazování během jarních měsíců a na začátku léta (duben až červen). To je doba, kdy město nejvíce ožívá turisty. Lidé sem jezdí nejen na procházky do parku a na Výhon, ale díky hezkému počasí také na kola. Městem totiž prochází vytižená cyklostezka Brno–Vídeň, která sem přivádí velké množství cyklistů

V Hustopečích se výzkum uskutečnil v období letní sezóny a začínajícího podzimu (konec července, srpen, září a začátek října). V tomto období probíhá hlavní vinařská sezóna a koná se mnoho akcí. To ovlivnilo i to, jací turisté se výzkumu zúčastnili.

Pro přehlednost a logickou návaznost je analýza rozdělena do tří tematických bloků:

Charakteristika respondentů – definujeme demografickou strukturu návštěvníků (pohlaví, věk) a jejich vztah k regionu.

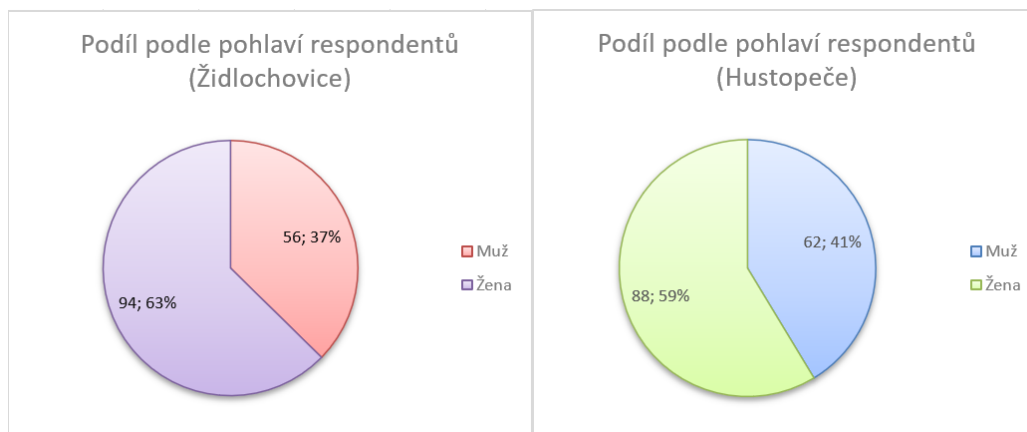
Chování a zvyklosti turistů – tato část zkoumá frekvenci výletů a míru využívání moderních technologií (mobilní aplikace) v kontrastu s tradičním značením.

Hodnocení kvality značení – závěrečná část se zaměřuje na subjektivní spokojenost uživatelů, identifikaci nejčastějších problémů a konkrétní návrhy na zlepšení.

2.3.1 Základní charakteristika respondentů

Analýzu začínám základní charakteristikou respondentů. Zjišťovala jsem jejich pohlaví, věk a to, zda jde o místní obyvatele nebo turisty.

Jak ukazuje srovnávací graf, v obou zkoumaných lokalitách převažovaly ženy, nicméně míra této převahy se mírně liší.

Obr. 16: Srovnání struktury respondentů podle pohlaví v obou lokalitách
vlastní zpracování, 2025

V Židlochovicích (levá část grafu) tvořily ženy výraznou většinu – celkem 63 % (94 osob) oproti 37 % mužů (56 osob). Lze předpokládat, že tento jev souvisí s charakterem lokality, která slouží jako časté místo pro krátkodobou rekreaci a procházky, což je aktivita vyhledávaná ve větší míře ženskou částí populace.

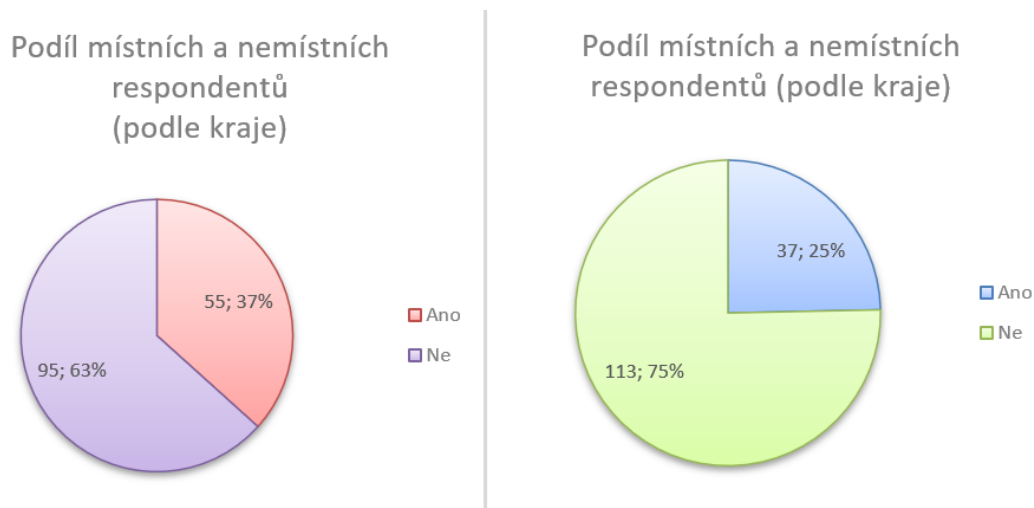
V Hustopečích (pravá část grafu) byl poměr o něco vyrovnanější (59 % žen ku 41 % mužů). Zde se projevil vliv turistického ruchu. Hustopeče je častým cílem párů a cyklistů, což statistiku mužů mírně zvýšilo.

Celková převaha žen ve vzorku (průměrně 61 %) není náhodná. Tento trend potvrzují i aktuální sociologické studie.

Becker (2022) uvádí, že systematické rozdíly v participaci mezi muži a ženami jsou v dotazníkových šetřeních běžně pozorovaným jevem, přičemž ženy vykazují vyšší míru ochoty ke spolupráci. To jsem pozorovala i přímo v terénu, když jsem oslovila pár nebo rodinu, komunikace se většinou ujala žena, zatímco muž o vyplnění neměl zájem.

Dalším klíčovým aspektem výzkumu bylo zjištění původu respondentů. Cílem bylo definovat poměr mezi rezidenty Jihomoravského kraje, kteří lokalitu navštěvují v rámci běžné rekreace, a turisty přijíždějícími ze vzdálenějších regionů.

Při pohledu na graf je jasné, že každé město přitahuje jiný typ lidí. Zatímco jedno láká hlavně místní, druhé spíše turisty zdaleka.

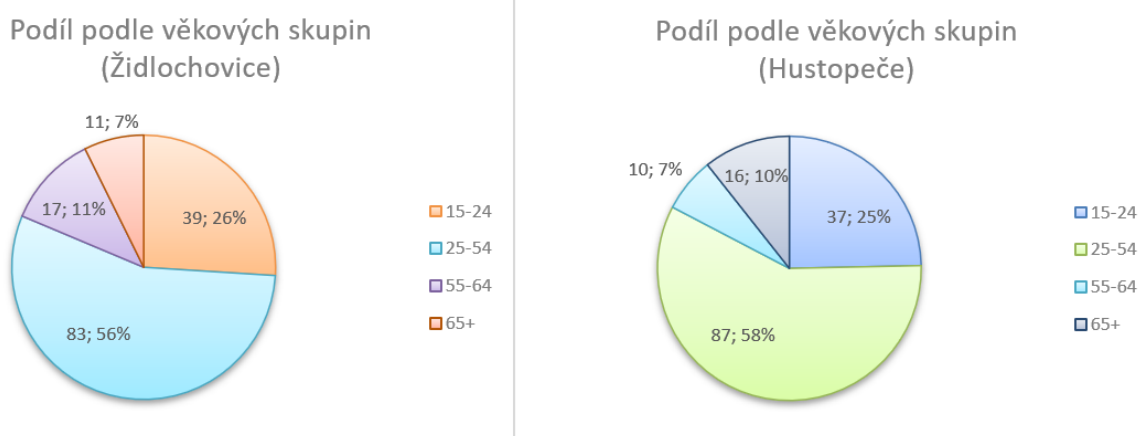
Obr. 17: Podíl místních obyvatel (JMK) a turistů z jiných krajů
vlastní zpracování, 2025

V Židlochovicích (levý graf) tvoří většinu respondentů místní obyvatelé a lidé z Jihomoravského kraje (63 %). Pouze 37 % dotázaných přijelo z jiných krajů. Tento výsledek potvrzuje, že Židlochovice s parkem a vrchem Výhon plní především funkci příměstské rekreační zóny. Pro lidi z okolí je to snadno dostupné místo pro odpolední vycházky, venčení psů či krátký výlet, aniž by museli cestovat daleko.

V Hustopečích (pravý graf) je situace přesně opačná. Zde vidíme velký rozdíl v tom, zda jde o místní tvoří jen čtvrtinu vzorku (25 %) a turisty z jiných regionů (75 %). To jasně dokazuje, že Hustopeče jsou významnou turistickou destinací s nadregionálním dosahem. Lákadla jako Mandloňové sady a vinařská turistika přitahují návštěvníky z celé republiky, nejen z nejbližšího okolí.

Nedílnou součástí základní analýzy respondentů bylo zjištění věku respondentů. Tato data jsou klíčová pro pochopení toho, pro jakou cílovou skupinu by mělo být turistické značení primárně přizpůsobeno (např. z hlediska čitelnosti či digitálních prvků).

Srovnávací graf ukazuje, že věkové složení návštěvníků je v Židlochovicích i Hustopečích téměř totožné. V obou lokalitách jasně dominuje jedna věková kategorie.

Obr. 18: Věková struktura respondentů v obou lokalitách
vlastní zpracování, 2025

- Dominance produktivního věku (25–54 let):

tato skupina tvoří v obou městech absolutní většinu (56 % v Židlochovicích, 58 % v Hustopečích). Jedná se o ekonomicky aktivní lidi, často rodiče s dětmi, kteří vyhledávají pěší turistiku jako dostupnou formu rodinné rekreace.

Tato zjištění korespondují s celostátními trendy. Jak uvádí agentura CzechTourism (2025) ve svých analýzách domácího cestovního ruchu, právě věková skupina 30–50 let (tzv. "rodiny s dětmi" a "aktivní dospělí") představuje dlouhodobě nejsilnější segment domácích návštěvníků.

- Mládež a studenti (15–24 let):

druhou nejpočetnější skupinou (cca 25–26 %) jsou mladí lidé. V Hustopečích může jít o mladé páry na výletě za vínem, v Židlochovicích o studenty využívající park k odpočinku.

- Senioři (55+ let):

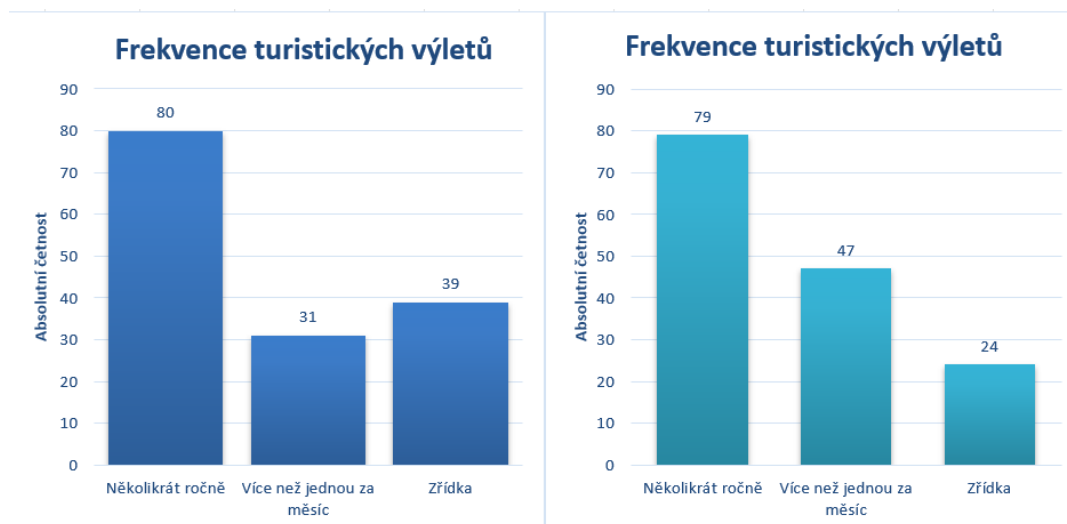
nejméně početnou skupinou byli senioři (celkem cca 17 %). Nižší zastoupení této skupiny v dotazníkovém šetření může být způsobeno nejen zdravotními limity pro pohyb v členitém terénu (výšlap na Výhon), ale také obecně nižší ochotou starší generace zastavovat se a komunikovat s tazatelem.

2.3.2 Turistické zvyklosti a hodnocení značení

Po představení demografického profilu respondentů se nyní zaměříme na jejich chování v terénu a samotné vnímání kvality značení. Tato část analýzy je klíčová pro pochopení toho, jakým způsobem se dnešní turisté orientují, zda stále spoléhají na tradiční systém KČT a s jakými konkrétními problémy se na trasách v okolí Židlochovic a Hustopečí setkávají.

Frekvence turistických výletů.

Prvním zkoumaným faktorem byla četnost turistických aktivit. Otázka „Jak často chodíte na výlety?“ nám pomáhá rozlišit mezi příležitostnými návštěvníky a aktivními turisty.

Obr. 19: Frekvence turistických výletů respondentů
vlastní zpracování, 2025

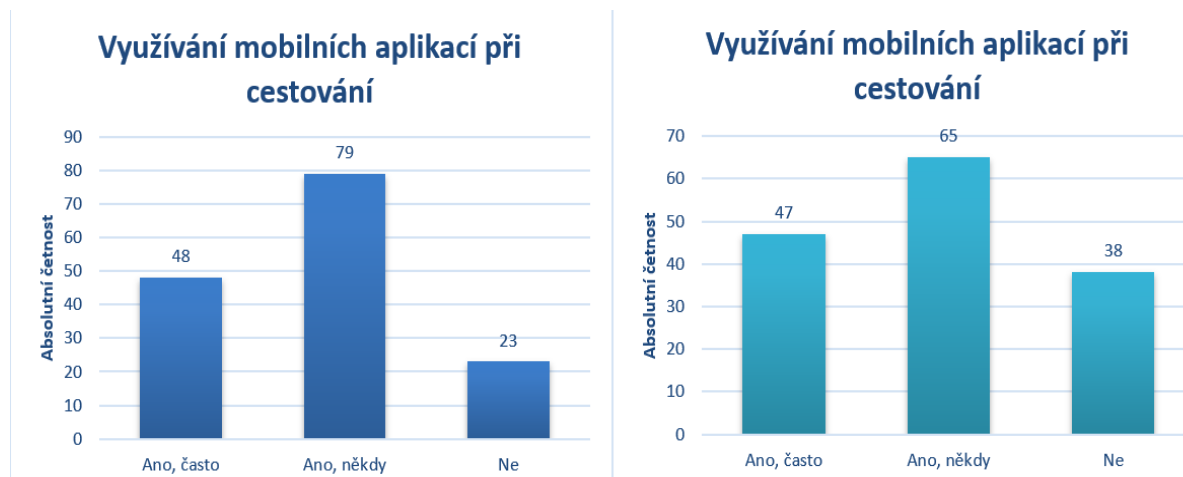
V obou lokalitách je nejsilnější skupina lidí, kteří na výlety vyráží „několikrát ročně“ (v Židlochovicích 80 osob, v Hustopečích 79 osob). Jde o typického běžného turistu, který chodí do přírody o víkendech nebo svátcích. Pro tento typ návštěvníka je klíčové, aby bylo značení jasné a srozumitelné, protože nemá takovou praxi v orientaci jako profesionálové.

„Více než jednou za měsíc“ zde vidíme rozdíl. V Hustopečích (pravý graf) je tato skupina výrazně početnější (47 osob) než v Židlochovicích (31 osob). To potvrzuje, že Hustopeče jako vinařská a cyklistická destinace přitahují aktivnější část populace, která se v terénu pohybuje pravidelně a pravděpodobně využívá i pokročilejší navigační technologie.

Naopak v Židlochovicích (levý graf) je vyšší podíl lidí, kteří chodí na výlety jen „zřídka“ (39 osob oproti 24 v Hustopečích). To koresponduje s tím, že na vrch Výhon často chodí i místní obyvatelé jen na krátkou procházku, aniž by se považovali za velké turisty.

Moderní aplikace při cestování.

S rozvojem chytrých telefonů se mění i chování turistů v terénu. Zajímalo mě, zda návštěvníci při svých cestách využívají podporu mobilních aplikací (např. mapy.cz, googlemaps.com) pro orientaci, nebo zda spoléhají výhradně na značení v terénu.

Obr. 20: Využívání mobilních aplikací při cestování – srovnání lokalit
vlastní zpracování, 2025

Tento obrázek ukazuje četnost využívání mobilních navigací v obou lokalitách. Výsledky potvrzují, že digitální technologie se staly běžnou součástí turistické výbavy, ačkoliv málokdo je využívá non-stop.

Tento výsledek koresponduje se závěry zahraniční studie Dickinsona a kol. (2012), kteří upozorňují, že smartphony přinášejí turistům novou úroveň nezávislosti a pocit bezpečí. V kontextu mého výzkumu se ukazuje, že digitální navigace v oblasti Židlochovická a Hustopečská nenahrazuje fyzické značení úplně, ale funguje jako jeho klíčový doplněk, po kterém turisté sahají zejména v situacích, kdy si nejsou jisti směrem.

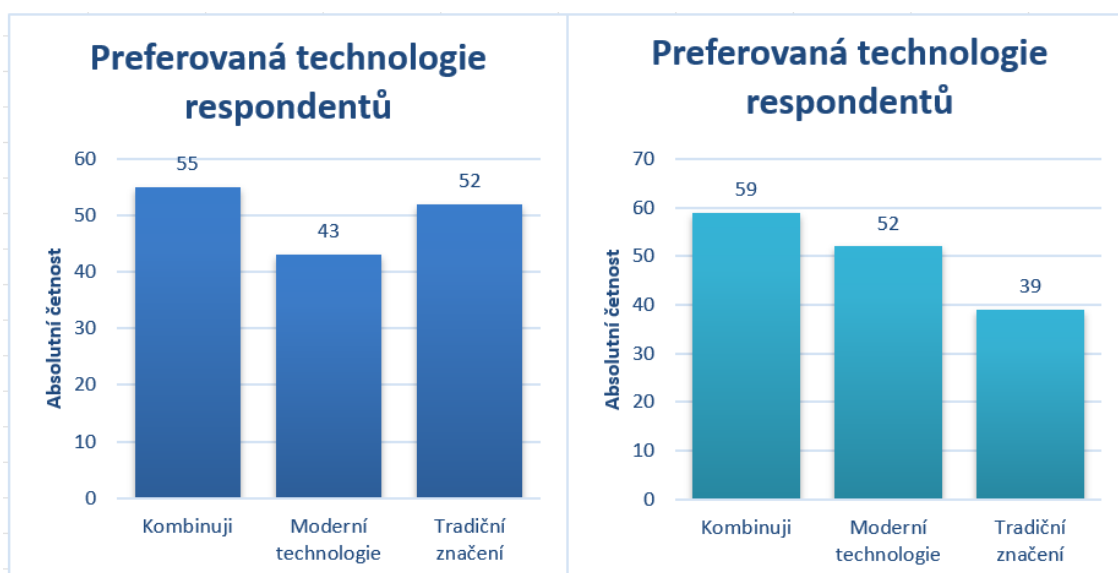
V obou městech je nejčastější odpověď „Ano, někdy“ (79 respondentů v Židlochovicích, 65 v Hustopečích). To naznačuje, že turisté nevnímají mobilní aplikaci jako náhradu fyzického značení, ale spíše jako doplněk. Telefon vytahují z kapsy především v momentě nejistoty, na nejasných křižovatkách nebo pro kontrolu zbývajících vzdáleností.

Zajímavým zjištěním je vyšší počet respondentů v Hustopečích, kteří uvedli, že aplikace nepoužívají vůbec (38 osob, tj. cca 25 %). To může být způsobeno specifickým charakterem tamní „Mandloňové stezky“, která je koncipována jako přehledný okruh s hustou sítí fyzických směrovek, takže návštěvníci nemají potřebu kontrolovat trasu v telefonu tak často jako v členitějším terénu lesoparku Výhon.

Většina respondentů potvrdila, že mobilní telefon při výletech využívá. Ukazuje, že digitální navigace se stala běžnou součástí turistické výbavy. Většina respondentů potvrdila, že mobilní telefon při výletech využívá. Tento výsledek odráží globální trend v chování spotřebitelů, který Kotler et al. (2021) definují jako nástup marketingu 5.0. Uživatelé očekávají, že jim chytrý telefon poskytne relevantní informace v reálném čase přesně tam, kde se nacházejí. V podmínkách mého výzkumu to znamená, že turisté už nehledají informace dopředu, ale spoléhají na to, že si cestu nebo restauraci najdou přímo v mobilu.

Turistická značka VS. Mobilní aplikace.

Klíčovým zjištěním práce je vztah turistů k tradičnímu značení KČT v konfrontaci s moderními technologiemi. Zajímalo mě, zda by návštěvníci dali přednost čistě digitální navigaci, nebo zda stále preferují fyzické značky.

Obr. 21: Preference orientačních prostředků – srovnání lokalit

vlastní zpracování, 2025

Graf ukazuje, že většina lidí v obou městech nejčastěji volí kombinaci obou možností.

Nejpočetnější skupinu v obou městech tvoří lidé, kteří oba způsoby kombinují (55 respondentů v Židlochovicích, 59 v Hustopečích). Tento výsledek přesně odráží aktuální trendy.

Tento výsledek odpovídá tomu, co popisuje Janouch (2020) jako koncept „SoLoMo“. Autor vysvětluje, že lidé dnes chtějí najít informace okamžitě a přímo v místě, kde se zrovna nacházejí. To přesně platí i pro turisty v mém výzkumu. Sice se orientují podle značek, ale když potřebují najít například otevřený vinný sklep nebo si nejsou jistí cestou, použijí mobil. Telefon a fyzické značky tak fungují společně a doplňují se.

Tento výsledek odpovídá tomu, co popisuje Janouch (2020) jako koncept „SoLoMo“. Autor vysvětluje, že lidé dnes chtějí najít informace okamžitě a přímo v místě, kde se zrovna nacházejí.

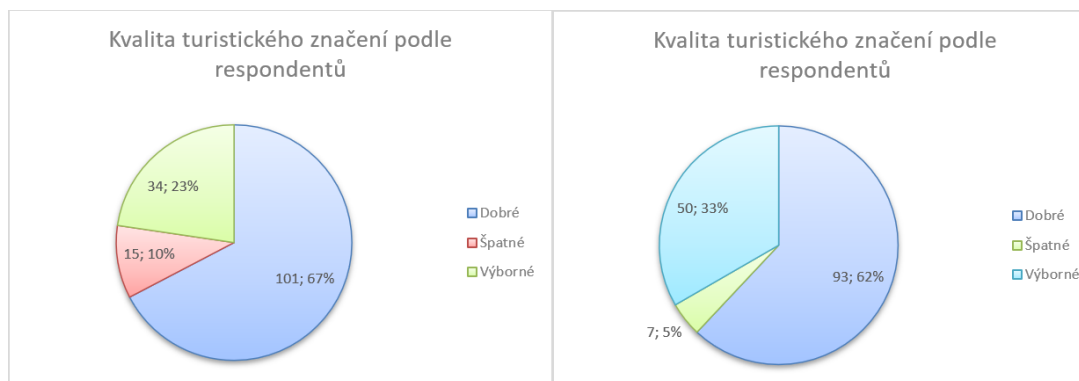
To přesně platí i pro turisty v mém výzkumu. Sice se orientují podle značek, ale když potřebují najít například otevřený vinný sklep nebo si nejsou jistí cestou, použijí mobil. Telefon a fyzické značky tak fungují společně a doplňují se.

Židlochovice (levý graf). Zde je podíl respondentů spoléhajících výhradně na tradiční značení vyšší (52 osob) než těch, kteří volí jen moderní technologie (43 osob). To potvrzuje konzervativnější charakter návštěvníků Výhonu (místní obyvatelé, starší turisté), kterým stačí sledovat barvu značky a nepotřebují technologickou podporu.

Hustopeče (pravý graf). Situace je zde opačná. Počet lidí preferujících moderní technologie (52 osob) výrazně převyšuje zastánce čistě tradičního značení (39 osob). Tento posun souvisí s charakterem vinařské turistiky a cykloturistiky, kde je pro návštěvníky pohodlnější sledovat polohu na displeji, zejména ve spleti polních cest mezi vinohrady.

A. Subjektivní hodnocení kvality značení

Dotazník také obsahoval otázku zaměřenou na celkovou spokojenost návštěvníků. Respondenti na škále „Výborné – Dobré – Špatné“ hodnotili, jak vnímají současný stav turistického značení v dané lokalitě.

Obr. 22: Hodnocení kvality turistického značení
vlastní zpracování, 2025

Graf přináší pozitivní zjištění, v obou městech jasně převažuje kladné hodnocení. Přesto se mezi lokalitami objevují rozdíly, které stojí za pozornost.

Pokud sečteme hodnocení „Výborné“ a „Dobré“, zjistíme, že v obou městech je se značením spokojena naprostá většina návštěvníků. V Židlochovicích je to celkem 90 % respondentů, v Hustopečích dokonce 95 %. To svědčí o tom, že systém značení KČT je funkční a lidé mu důvěřují.

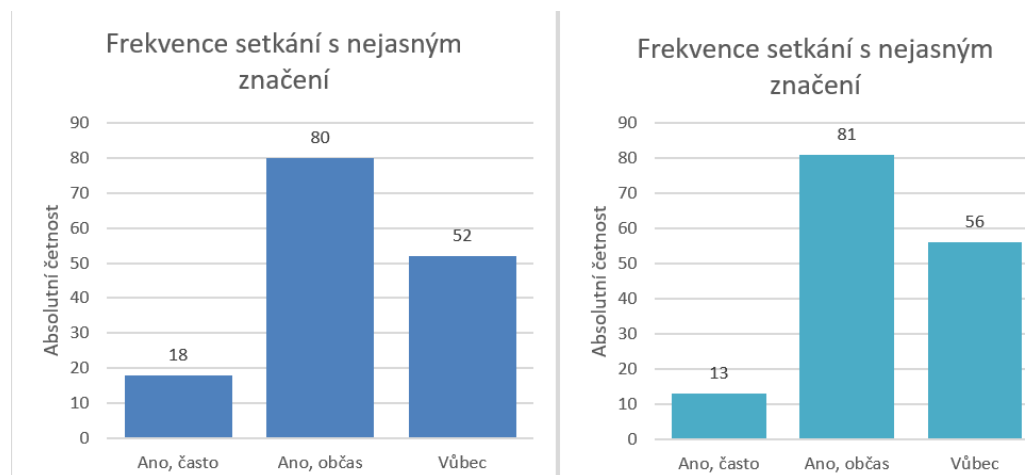
V Hustopečích vidíme výrazně vyšší podíl hodnocení „Výborné“ (33 %) oproti Židlochovicím (23 %). Tento rozdíl je pravděpodobně způsoben moderní infrastrukturou v okolí Mandloňových sadů (naučná stezka byla otevřena v roce 2012) a pečlivou údržbou vinařských stezek, které jsou pro město vizitkou.

Naopak v Židlochovicích se objevilo o něco více hodnocení „Špatné“ (10 %) (v Hustopečích jen 5 %). I když jde o menšinu, je to signál, že některé úseky na vrchu Výhon mohou být hůře čitelné, například vlivem okolní zeleně, která značky zakrývá nebo starším nátěrům značek.

Předtím, než se zaměříme na konkrétní typy problémů, zjišťovala jsem, jak často se s nimi turisté v terénu vůbec setkávají.

Otázka „Setkal/a jste se někdy s nejasným nebo chybějícím značením?“ měla za cíl odhalit reálnou spolehlivost systému. Respondenti měli uvést, zda se v Jihomoravském kraji setkali s nejasným nebo chybějícím značením.

Stejně jako u předchozí otázky, i zde platí předpoklad, že odpovědi respondentů jsou silně ovlivněny jejich aktuální zkušeností z místa, kde byli dotazováni. Graf tedy primárně odráží situaci v okolí Židlochovic a Hustopečí, ačkoliv otázka cílila na širší region.

Obr. 23: Četnost setkání s nejasným značením
vlastní zpracování, 2025

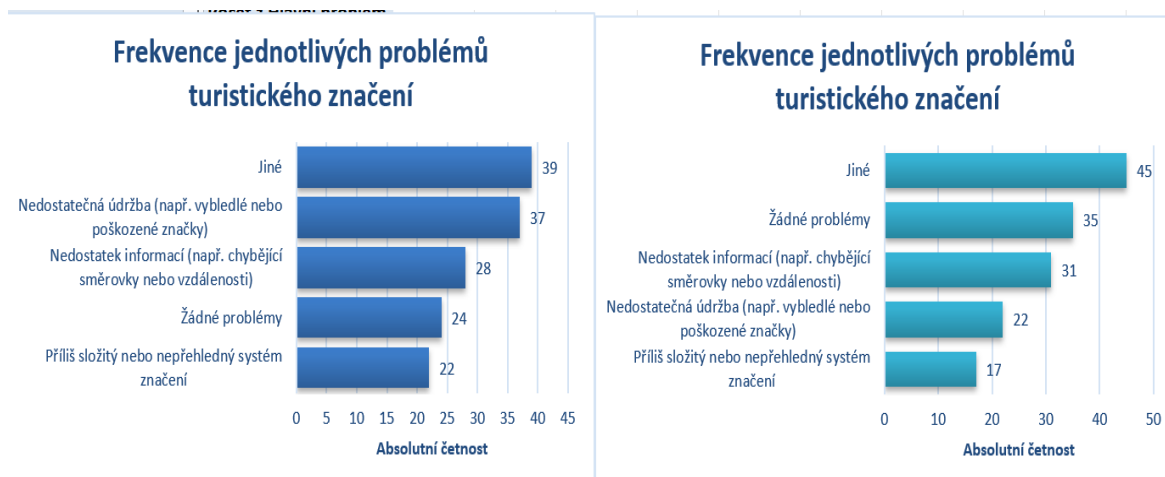
V obou lokalitách byla nejčastější odpovědí varianta „Ano, občas“. Orientace je většinou bezproblémová, ale čas od času narazí na úsek, kde si nejsou jistí (například chybějící značka za křižovatkou nebo zarostlý strom).

V Hustopečích (pravý graf) odpovědělo výrazně více lidí „Vůbec“ (tedy že se s problémem nikdy nesetkali). To opět potvrzuje lepší stav infrastruktury v okolí Mandloňových sadů. Naopak v Židlochovicích (levý graf) je podíl odpovědi „Vůbec“ nižší, což naznačuje, že v lesoparku Výhon je pravděpodobnost "zabloudění" o něco vyšší.

Důležité je, že odpověď „Ano, často“ zvolilo jen minimum respondentů. To znamená, že systém značení v regionu neobsahuje zásadní systémové chyby, které by turistům trvale znemožňovaly orientaci.

Nejčastější problémy s turistickým značením.

Přestože celková spokojenost se značením je vysoká, respondenti v dotazníku identifikovali i konkrétní nedostatky. Otázka „Jaké faktory považujete za největší problém?“ měla za cíl odhalit slabá místa současného systému.

Obr. 24: Frekvence problémů s turistickým značením
vlastní zpracování, 2025

Graf ukazuje frekvenci jednotlivých problémů. Výsledky potvrzují, že turisté nemají problém se systémem jako takovým (ten chápou), ale spíše s technickým stavem konkrétních značek.

V obou městech dominovala odpověď „Jiné“ (39 respondentů v Židlochovicích, 45 v Hustopečích). Vysoká četnost této odpovědi naznačuje, že problémy, které jsem v dotazníku předdefinovala (např. vybledlé značky, chybějící informace), neodpovídaly přesně tomu, co turisté v terénu zažili. Respondenti tuto možnost volili pravděpodobně v případech, kdy jejich konkrétní zkušenost nešla zařadit do žádné z nabízených kategorií, nebo se jednalo o kombinaci menších faktorů, které v seznamu chyběly.

Zásadní rozdíl vidíme u problému „Nedostatečná údržba“ (vybledlé nebo poškozené značky). Zatímco v Židlochovicích (levý graf) to jako problém vnímá 37 lidí, v Hustopečích (pravý graf) je to jen 22 lidí. To potvrzuje mé předchozí zjištění, že starší značení. Tento výsledek potvrzuje, že starší značení v lesoparku Výhon a na přístupové cestě k Akátové věži vyžaduje obnovu naléhavěji než novější trasy mezi vinicemi a naučná stezka v Mandloňových sadech.

Dalším častým problémem, který uvedlo zhruba 30 lidí v každém městě, je nedostatek informací. Nejčastěji jde o místa, kde na rozcestí chybí jasná směrovka nebo není uvedena vzdálenost k cíli. Takové situace působí na turisty nejistě, a právě v těchto chvílích lidé nejčastěji přestávají věřit značení a raději vytahují telefon s GPS. Např. mapový portál Mapy.cz. Tento nástroj, provozovaný společností Seznam.cz, úzce spolupracuje s Klubem českých turistů a poskytuje nejaktuálnější digitální data o síti značených cest, včetně kilometráže a výškových profilů. (Mapy.cz, 2025)

Zajímavé je, že jen málokdo zvolil možnost „Příliš složitý systém“. To naznačuje, že barevné značení podle metodiky Klubu českých turistů lidé většinou dobře chápou a přijdou jim logické. Problémy tedy nevznikají tím, že by turisté systému nerozuměli, ale spíše tím, že se značky časem opotřebují nebo poškodí.

Návrhy respondentů na zlepšení.

Důležitou součástí mého průzkumu v terénu bylo nejen vyplňování dotazníků, ale také sběr slovních názorů a doplňujících komentářů. Protože většina sběru dat probíhala formou osobního rozhovoru (face-to-face), mohla jsem si zapisovat i to, co lidé říkali navíc.

Tuto metodu jsem zvolila proto, že jak uvádí Macfarlan (2025), osobní kontakt motivuje lidi věnovat výzkumu více času a dává mi možnost hned vysvětlit otázky, kterým by třeba nerozuměli.

Když mnoho lidí řeklo, že jsou se značením spokojeni a nemají připomínky, ti, kteří se více rozpovídali, mi poskytli velmi užitečné postřehy přímo z cest. Tyto názory často ukázaly detaily, které pouhé známkování (jako ve škole 1 až 5) nemůže zachytit. Všechny tyto poznámky jsem prošla, srovnala a rozdělila do hlavních skupin, které ukazuje následující tabulka.

Následující tabulky shrnují nejčastěji zmiňované nápady pro obě zkoumané lokality.

Tab. 1: Kategorie a návrhy zlepšení kvality turistického značení v zkoumané oblasti

Kategorie návrhu	Časté odpovědi respondentů
Údržba značení	Vyměnit staré tabulky, opravit směrovníky, obnovit nátěry, prosekat křoví kolem značek
Častější kontrola	Častější kontrola tras
Lepší orientace / Přehlednost	Značení v parku může být zmatené, šipka z Výhonu dolů do města, více map na trase
Digitalizace	Přidat QR kódy, propojení s Mapy.cz, mobilní aplikace s trasami a informacemi interaktivní online mapa trasy
Problémové úseky / Konkrétní místa	Cesta k Akátové věži, špatně označené odbočky
Vzdělávací / informační prvky	Více naučných tabulí, mapy s popisem tras a zajímavostí, interaktivní informační tabule, naučné úkoly nebo hry pro děti

vlastní zpracování, 2025

Když se podíváme na tyto komentáře blíže, vidíme, že v každém městě trápí turisty něco jiného. V Židlochovicích si lidé nejčastěji stěžovali na údržbu v přírodě, konkrétně v okolí kopce Výhon. Respondenti opakovaně říkali, že je potřeba „prosekat křoví“ nebo že „značka není v létě přes listí vidět“. To potvrzuje i mé vlastní pozorování, že rychle rostoucí tráva a keře jsou v jarních a letních měsících pro viditelnost značek velký problém.

Další častou připomínkou byla orientace v Zámeckém parku a cesta zpět. Turistům zde chybí jednoduchá a jasná šipka, která by je bezpečně dovedla z rozhledny nejkratší cestou dolů na náměstí, k autobusu nebo na parkoviště, aniž by museli složitě hledat cestu v mobilu.

Tab. 2: Kategorie a návrhy zlepšení kvality turistického značení v zkoumané oblasti

Kategorie návrhu	Časté odpovědi respondentů
Údržba značení	Více značek ve vinohradech, vyměnit opotřebované tabule vyčistit a obnovit značení po zimním období
Častější kontrola	Častější kontrola tras, sledování stavu značek během turistické sezóny
Lepší orientace / Přehlednost	Lépe označit cestu k mandloňovým sadům, doplnit vzdálenosti v km, značení k rozhledně jasněji označit, označit bezpečný průchod kolem frekventované silnice
Digitalizace	Přidat QR kódy, propojení s Mapy.cz, mobilní aplikace s trasami a informacemi, interaktivní online mapa trasy
Problémové úseky / Konkrétní místa	Špatně označené odbočky, nepřehledné odbočky na okraji lesa
Vzdělávací / Informační prvky	Mapy s popisem tras a zajímavostí, interaktivní informační tabule, naučné úkoly nebo hry pro děti

vlastní zpracování, 2025

Hustopečích se lidé v komentářích zaměřovali na trochu jiné problémy než v Židlochovicích. Místo zarostlých cest zde respondenti mnohem častěji řešili bezpečnost. Objevil se zde velmi důležitý požadavek na lepší označení bezpečného průchodu pro pěší v místech, kde se turistická trasa kříží nebo potkává s rušnou silnicí. To je zásadní věc jak pro pěší turisty, tak pro cyklisty, kteří se v provozu necítí bezpečně.

Další praktickou připomínkou z hustopečských vinogradů byla žádost o doplnění informací o vzdálenosti. Návštěvníci by uvítali, kdyby na rozcestnících bylo častěji uvedeno, kolik kilometrů (nebo minut chůze) ještě zbývá k nejbližšímu cíli. V kopcovitém terénu mezi vinicemi si lidé potřebují lépe rozvrhnout síly a vědět, zda stihnou dojít k další zastávce, nebo jestli už je lepší se vrátit.

Co spojuje obě města? Při procházení odpovědí z obou měst (Židlochovice i Hustopeče) se jeden nápad opakoval velmi často. Lidé by na trasách rádi viděli více moderních prvků. Velmi často zazníval nápad umístit na značky nebo sloupky QR kódy.

Jeden typ kódu by mohl turistu po naskenování mobilem rovnou přepnout do aplikace Mapy.cz a ukázat mu, kde přesně stojí.

Druhý typ kódu by mohl nabídnout krátké zajímavosti o historii místa nebo pověst, která se k němu váže.

Je zřejmé, že dnešní turista už neočekává jen plechovou šipku na stromě, ale chce, aby klasické značení spolupracovalo s jeho chytrým telefonem. Stejně tak je vidět velký zájem o zábavu pro rodiny. Respondenti často navrhovali, aby trasy nebyly jen o chůzi, ale aby obsahovaly i hravé prvky – například otočné tabule s obrázky zvířat, jednoduché kvízy nebo drobné úkoly pro děti. To by rodičům pomohlo děti na výletě lépe zabavit a motivovat je k další cestě.

2.4 Diskuse

Cílem této kapitoly je interpretace získaných výsledků a jejich konfrontace s teoretickými východisky definovanými v úvodní části práce. Diskuse se zaměřuje na význam digitálních technologií, hodnocení kvality infrastruktury a reflexi limitů provedeného výzkumu.

Analýza dat potvrdila, že chování turistů na jižní Moravě silně reflektuje globální trend digitalizace. Zjištění, že většina respondentů (cca 75–85 %) kombinuje sledování fyzického značení s kontrolou polohy na mobilním telefonu, je v souladu s poznatky Dickinsona et al. (2014) o hybridním způsobu navigace. Tento fenomén rovněž podporuje principy Marketingu 5.0 (Kotler et al., 2021), podle nichž moderní uživatel vyžaduje okamžitý přístup k informacím v reálném čase. V praxi se ukázalo, že zejména v Hustopečích turisté aktivně vyhledávají doplňkové služby (např. otevřené vinné sklepy) přímo v mobilu. To odpovídá konceptu SoLoMo (Social-Local-Mobile), který v českém prostředí popisuje Janouch (2020). Lze tedy konstatovat, že digitální nástroje a tradiční malované značky si nekonkurují, ale vytvářejí funkční symbiózu, která zvyšuje komfort a pocit bezpečí návštěvníků.

Celková spokojenost se značením přesahující 90 % svědčí o vysoké kvalitě práce značkařů KČT a dobrém nastavení systému. Detailnější pohled však odhalil disparitu mezi zkoumanými lokalitami. Zatímco infrastruktura v okolí Hustopečí byla hodnocena převážně kladně, v Židlochovicích se častěji objevovala kritika směřující k viditelnosti značek.

Tato zpětná vazba od respondentů koreluje s mým vlastním terénním pozorováním. Konkrétně na trase k Akátové věži (Výhon) byla identifikována místa, kde vegetace zakrývala značení. Tento problém potvrzuje teoretický předpoklad, že údržba v lesních úsecích a bujné vegetaci vyžaduje vyšší frekvenci zásahů než v otevřené, zemědělsky využívané krajině (např. mezi vinicemi), a měl by být impulsem pro místní značkařský obvod k častější kontrole v jarních a letních měsících.

Při interpretaci závěrů je nutné zohlednit určité limity práce. Velikost výzkumného vzorku (300 respondentů) je pro potřeby bakalářské práce dostačující, avšak nelze jej považovat za plně reprezentativní pro celou populaci návštěvníků kraje. Ve vzorku mírně převažovaly ženy (61 %), což může být způsobeno jejich obecně vyšší ochotou participovat na dotazníkových šetřeních, jak ve svých studiích naznačuje například Becker (2022). Dalším faktorem je sezónnost sběru dat. V Hustopečích probíhal sběr v době vinařské sezóny, což se odrazilo ve vyšším podílu cykloturistů a specifické struktuře návštěvníků, zatímco v Židlochovicích šlo primárně o jarní pěší turistiku. I přes tato omezení však výsledky poskytují validní a užitečný vhled do problematiky turistického značení ve sledovaném regionu.

2.4.1 Návrhy a doporučení pro praxi

Na základě výsledků dotazníkového šetření, terénního monitoringu a diskuse předkládám soubor konkrétních doporučení, která by mohla vést ke zkvalitnění systému turistického značení ve zkoumané oblasti.

Vzhledem k častým stížnostem na zarostlé značky v přírodním parku Výhon doporučuji provést mimořádnou kontrolu průchodnosti tras v jarním vegetačním období. Konkrétně navrhuji obnovit prořezávku větví v okolí značek na přístupové cestě k Akátové věži, kde je viditelnost nejhorší.

Výzkum potvrdil, že většina turistů využívá chytré telefony. Doporučuji proto doplnit stávající fyzické směrovníky o malé tabulky s QR kódy.

Tyto kódy by mohly odkazovat na: online mapu trasy (mapy.cz, googlemaps.com), hry pro děti. Informace o historii místa (např. mandloňové sady, Akátová věž, naučné stezky). Aktuální a dostupný seznam otevřených vinných sklepů.

Jednou z možností, jak zlepšit vztah veřejnosti k turistickému značení, je zaměřit se na edukaci. Navrhuji proto pořádání občasných akcí pro širokou veřejnost, například pod názvem.

Tyto akce by mohly vznikat ve spolupráci s KČT a místními školami. Účastníci by se hravou formou dozvěděli, co jednotlivé barvy znamenají a jaká pravidla je dobré v terénu dodržovat. Pro zájemce by bylo možné uspořádat i kratší kurzy nebo workshopy, kde by si pod vedením zkušeného značkáře zkusili obnovit značku přímo v terénu.

Taková zkušenost by lidem přiblížila, jak náročná tato práce ve skutečnosti je, a zároveň by mohla motivovat nové dobrovolníky k zapojení.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou turistického značení ve vybrané oblasti Jihomoravského kraje, konkrétně v okolí měst Židlochovice a Hustopeče.

Hlavním cílem práce bylo provést komplexní zhodnocení současného technického stavu značení v těchto lokalitách a konfrontovat objektivní zjištění z terénu se subjektivním vnímáním samotných uživatelů – turistů a místních obyvatel. Na základě provedené analýzy a vyhodnocení získaných dat lze konstatovat, že stanovený cíl práce byl splněn.

V teoretické části byla pozornost věnována historickému kontextu a metodickému ukotvení systému, který spravuje Klub českých turistů (KČT). Rešerše odborné literatury potvrdila, že tento systém, jehož kořeny sahají do konce 19. století, představuje unikátní fenomén s vysokou mírou standardizace.

Práce rovněž poukázala na mezinárodní přesah českého know-how, kdy metodika KČT sloužila jako inspirační zdroj pro rozvoj turistické infrastruktury v zahraničí, konkrétně při budování tras v ukrajinských Karpatech. Tato skutečnost podtrhuje univerzálnost a nadčasovost principů, na nichž je české značení postaveno.

Těžištěm práce byla praktická část, založená na kombinaci terénního monitoringu a dotazníkového šetření mezi třemi stovkami respondentů. Analýza dat přinesla několik zásadních zjištění. Především se potvrdilo, že i v době digitálních technologií zůstává fyzické značení pro návštěvníky klíčovým orientačním prvkem. Celková spokojenost respondentů s kvalitou značení ve zkoumaném regionu je vysoká, přičemž více než 90 % dotázaných hodnotilo systém jako přehledný a užitečný. Tento výsledek indikuje, že dobrovolnická práce značkařů je veřejností stále vnímána jako nezbytná služba.

Detailnější komparace obou sledovaných lokalit však odhalila určité kvalitativní rozdíly. Zatímco oblast Hustopečí, specifická svou provázaností s vinařskou turistikou a Mandloňovými sady, byla hodnocena převážně pozitivně, v okolí Židlochovic, zejména v lokalitě Přírodního parku Výhon, byly identifikovány nedostatky.

To, co mi řekli respondenti v dotaznících, se potvrdilo i při mém vlastním průzkumu v terénu. Největším problémem jsou místa, která rychle zarůstají trávou a keři. Hlavně na jaře a v létě pak značky nejsou přes listí vidět, což znamená, že v těchto měsících je potřeba trasy kontrolovat a prosekávat mnohem častěji. Kromě přírody ale značkám škodí i samotní lidé. Především na okrajích měst a v místech, která jsou snadno dostupná, jsem narážela na vandalismus – od posprejovaných značek až po úmyslně zničené směrovky.

To ukazuje, že nestačí značky jen technicky opravovat, ale je důležité veřejnosti a mládeži neustále vysvětlovat, k čemu značení slouží a proč je důležité ho neničit.

Významným výstupem práce je potvrzení trendu tzv. hybridní navigace. Výzkum prokázal, že moderní turista nevnímá fyzické značení a digitální nástroje (mobilní aplikace, GPS) jako konkurenční, nýbrž jako komplementární systémy. Většina respondentů využívá mobilní telefon k hrubé orientaci v mapě, zatímco malované značky v terénu jim slouží k potvrzení správnosti směru a dodávají pocit bezpečí. Z tohoto poznatku vyplývá, že budoucnost značení nespočívá v jeho náhradě elektronikou, ale v efektivním propojení obou světů.

Na základě syntézy všech zjištění byla formulována konkrétní doporučení pro praxi. Navrhovaná opatření směřují především ke zvýšení efektivity údržby tras (např. harmonogram prořezávek vegetace), zlepšení orientace v komplikovanějších úsecích (městské parky, křížení tras) a k modernizaci infrastruktury formou digitalizace (implementace QR kódů s doplňkovými informacemi).

Seznam použité literatury

KNIŽNÍ A TIŠTĚNÉ ZDROJE

- BRYMAN, Alan. Social Research Methods. 5th edition. Oxford: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-968945-3.
- HAVELKA, J. (2008). Historie Klubu československých turistů. In: Sborník klubu českých turistů vydaný ke 120. výročí založení klubu. Praha: KČT. ISBN 978-80-86-899-33-6.
- HOLEŠINSKÁ, Andrea. Destinační management: umění rozvíjet destinaci. Praha: Grada Publishing, 2022. 336 s. ISBN 978-80-271-3218-8.
- JANOUCH, Viktor. Internetový marketing. 3. aktualizované vydání. Brno: Computer Press, 2020. ISBN 978-80-251-5016-0.
- KČT. Učební texty pro značkaře: díl B [Interní materiál]. Praha: Klub českých turistů, Rada značení, 2025.
- KLUB ČESKÝCH TURISTŮ (2013). Metodická příručka značení turistických tras. Praha: KČT.
- KOTLER, Philip, Hermawan KARTAJAYA a Iwan SETIAWAN. Marketing 5.0: technologie pro lidstvo. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-3208-9.
- LIUBICEVA, Olha. Metodyka rozrobky turiv: navčalnyj posibnyk [Metodika tvorby zájezdů: učebnice]. Kyjiv: Alterpres, 2003. 104 s. ISBN 966-542-174-3.
- PERNICA, Milan a Pavel RYCHTECKÝ. Učební texty pro značkaře: díl M. Vývoj turistického značení u nás a značení turistických tras ve většině evropských zemí. Aktualizovaná reedice. Praha: Klub českých turistů, Rada značení, 2012.
- PETRANIVSKYJ, V. L. a M. J. RUTYNSKYJ. Turystychnje krajeznavstvo [Turistické vlastivěda]. Kyjiv: Znannja, 2018. 575 s.
- ŠÁLEK, Marek. Turistická značka: 44 tisíc kilometrů tradice. V Brně: Nastole, 2024. ISBN 978-80-7448-101-7.
- TAHAL, Radek a kol. Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-9867-2.
- VECHETA, Vladimír. Moravské vinařské stezky. Brno: CPress, 2020. ISBN 978-80-264-1157-4.

INTERNETOVÉ A ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- ABBADIA, Jessica. Správné kladení otázek: Kroky k napsání výzkumné otázky. In: Mind the Graph [online]. 22. 3. 2023 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://mindthegraph.com/blog/cs/vyzkumna-otazka/>
- BECKER, Rolf. Gender and Survey Participation: An Event History Analysis of the Gender Effects of Survey Participation. In: Methods, data, analyses [online]. 2022, roč. 16, č. 1, s. 3–32 [cit. 2025-05-15]. ISSN 2190-4936. Dostupné z: <https://doi.org/10.12758/mda.2021.08>
- BÍLÝ, Jiří. Historie Jihomoravské oblasti KČT [online]. KČT – Jihomoravská oblast, 2012 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.kct-jmo.cz/historie-jmo>
- CENTRÁLA CESTOVNÍHO RUCHU – JIŽNÍ MORAVA. Marketingová strategie turistické destinace Jižní Morava na roky 2021–2025 [online]. Brno: CCRJM, 2021 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.ccrjm.cz/>
- CZECHTOURISM. Tracking domácího cestovního ruchu a příjezdového cestovního ruchu: Souhrnná zpráva 2024 [online]. Praha: Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism, 2025 [cit. 2025-05-15]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/tracking-dcr-a-pcr-summary-2024/>
- ČT24. Spolu se stromy zničil kůrovec také stovky turistických značek. Revírníci hledají náhradu [online]. Česká televize, 10. 6. 2021 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/>
- DICKINSON, Janet E. et al. Tourism and the smartphone app: capabilities, emerging practice and scope in the travel domain. In: Current Issues in Tourism [online]. 2012, roč. 17, č. 1, s. 84–101 [cit. 2023-06-08]. ISSN 1368-3500. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/13683500.2012.718323>
- EXPLORIO.CZ. Mandloňová naučná stezka v Hustopečích: Výlet s dětmi [online]. Explorio.cz, © 2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.explorio.cz/a/mandlonova-naucna-stezka-v-hustopecich>
- GOOGLE. Mapy Google [online]. 2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps>
- HUSTOPEČSKÁ MANDLÁRNA. Mandloňové sady: Mapa a historie [online]. Hustopeče: Hustopečská mandlárna, © 2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.mandlarna.cz/mandlonove-sady-mapa-mandlonove-sady>
- JIŽNÍ MORAVA. Rozhledna Akátová věž Výhon [online]. Centrála cestovního ruchu – Jižní Morava, © 2019–2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.jizni-morava.cz/>
- KČT. Metodika značení turistických tras pro vozíčkáře v terénu a v mapách KČT [online]. Praha: Klub českých turistů, Rada značení, 2008 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://kct.cz/>
- KČT. Výroční zpráva Klubu českých turistů 2023 [online]. Praha: Klub českých turistů, 2024 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://kct.cz/vyrocní-zpravy>

LESY ČR. Zámek Židlochovice [online]. Lesní závod Židlochovice, © 2025 [cit. 2025-12-07].
Dostupné z: <https://lzzidlochovice.lesy-cr.cz/zamek-zidlochovice/>

MACFARLAN, Alice. Face-to-Face Questionnaires [online]. BetterEvaluation, [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.betterevaluation.org/methods-approaches/methods/face-face-questionnaires>

MAPY.CZ. Turistická mapa: Jihomoravský kraj [online]. Seznam.cz, © 2025 [cit. 2025-12-07].
Dostupné z: <https://mapy.cz/>

MĚSTO HUSTOPEČE. Kam můžeme a kam ne? Podívejte se na mapy [online]. Hustopeče: Oficiální web, © 2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.hustopece.cz/>

MĚSTO ŽIDLOCHOVICE. Strategie rozvoje města Židlochovice 2015–2025 [online]. Aktualizace 13. 9. 2023. Židlochovice: Městský úřad, 2023 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.zidlochovice.cz/>

PETRUŽELKOVÁ, Anna. Naučná stezka Krajinou Výhonu: Přírodní park i popravěště [online]. Fajnvylety.cz, 24. 8. 2019 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://fajnvylety.cz/>

RISY.CZ. Obec Židlochovice: Regionální informační servis [online]. RIS, 2021 [cit. 2025-12-07].
Dostupné z: <https://www.risy.cz/>

TIPY KAM NA VÝLET. Turistické značky a značení: Co znamenají jednotlivé barvy? [online]. TipyKamNaVylet.cz, © 2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.tipykamnavylet.cz/>

ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI. Nová citační norma ČSN ISO 690:2011 – Bibliografické citace [online]. Dostupné z: <https://www.iso690.zcu.cz>

ZÁKON č. 289/1995 Sb., o lesích. In: Zákony pro lidi [online]. © AION CS, 2010–2025 [cit. 2025-12-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-289>

Přílohy

Příloha č. 1: Vzor dotazníkového šetření

Dotazník (turistické značení)

pro turisty a místní obyvatele, získávání informace o zkušenostech, názorech a preferencích respondentů týkajících se turistického značení v regionu

1. Věk

Виберіть лише один варіант.

☐ 15-24

☐ 25-54

☐ 55-64

2. Pohlaví

Виберіть лише один варіант.

☐ Žena

☐ Muž

3. Jste místní obyvatel/ka Jihomoravského kraje?

Виберіть лише один варіант.

☐ Ano

☐ Ne

vlastní zpracování, 2025

4. Jak často chodíte na turistické výlety?

Виберіть лише один варіант.

- ☐ Více než jednou za měsíc
☐ Několikrát ročně
☐ Zřídka

5. Jak hodnotíte kvalitu turistického značení v Jihomoravském kraji?

Виберіть лише один варіант.

- ☐ Výborné
☐ Dobré
☐ Špatné

6. Setkal/a jste se někdy s nejasným nebo chybějícím značením?

Виберіть лише один варіант.

- ☐ Ano, často
☐ Ano, občas
☐ Vůbec

7. Jaké faktory považujete za největší problém u turistických značek?

Виберіть лише один варіант.

- ☐ Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškozené značky)
☐ Nedostatek informací (např. chybějící směrovky nebo vzdálenosti)
☐ Příliš složitý nebo nepřehledný systém značení
☐ Інше: _____

vlastní zpracování, 2025

8. Využíváte mobilní aplikace pro navigaci na turistických trasách?

Виберіть лише один варіант.

- ☐ Ano, často
☐ Ano, někdy
☐ Ne

9. Používáte při turistice raději tradiční značení nebo moderní technologie (např. GPS, mobilní aplikace (google karty, mapy.cz)?

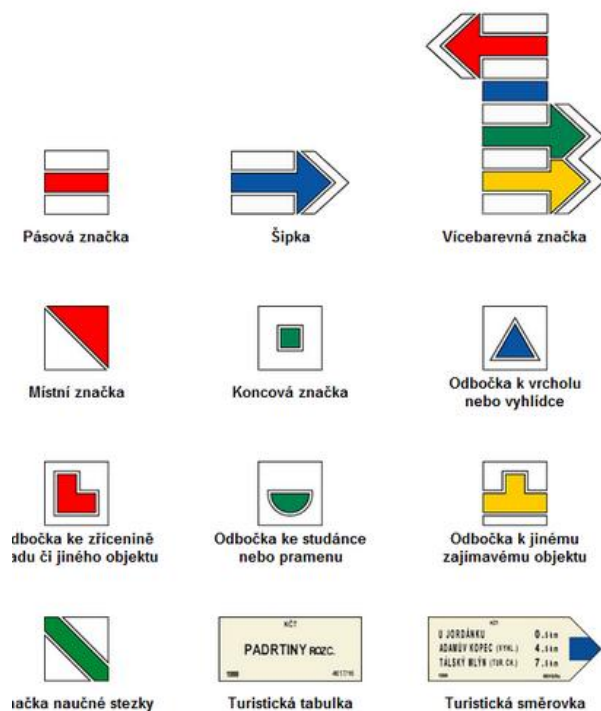
Виберіть лише один варіант.

- ☐ Tradiční značení
☐ Kombinuji
☐ Moderní technologie

10. Co by podle vás mohlo zlepšit turistické značení?

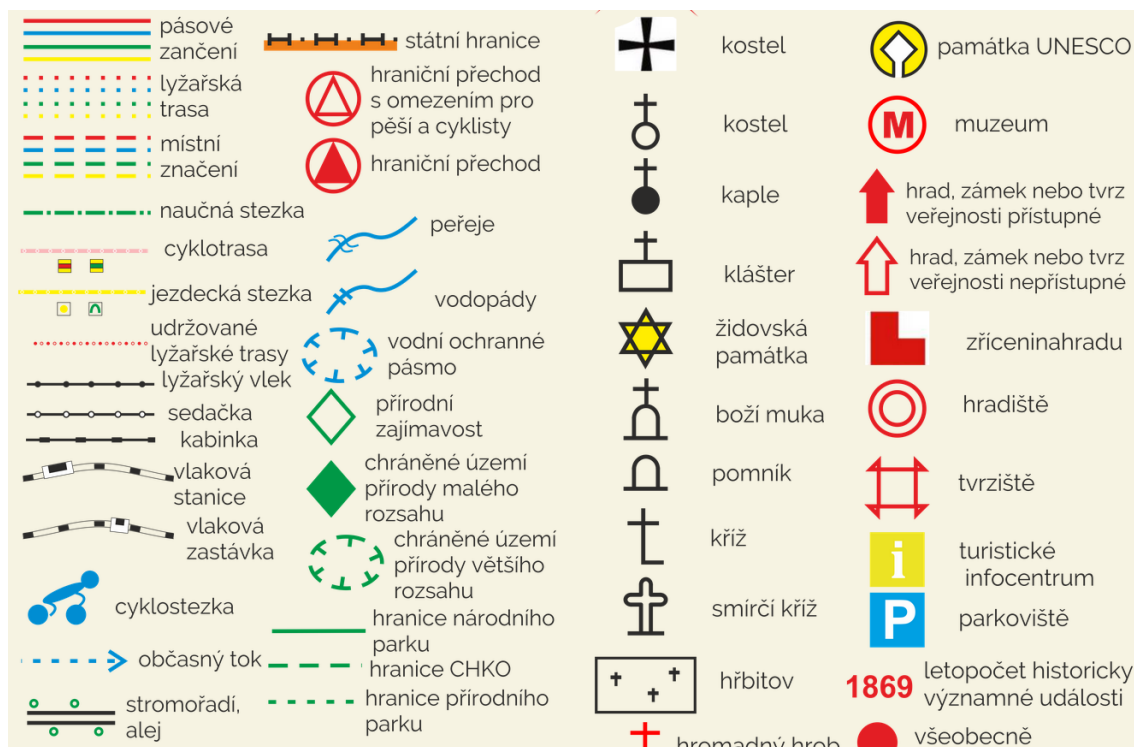
vlastní zpracování, 2025

Příloha č. 2: Turistické značení

kct.cz, 2025

Příloha č. 3: Topografické značky

wiki.brabrouci.cz, 2025

Příloha č. 4: Vybavení značkaře

Vybavení značkařské skupiny

- barvy v plechovkách s držadly nebo v nosiči barev
- ředidlo
- fermež
- ploché štětce větších i menších rozměrů
- škrabka
- ocelový kartáč s vlnitými dráty
- zahradnické nůžky
- pilka
- plechové značky a šipky
- zámečnické hřebíky
- šablony na značky, světlá pastelka, příp. krajon se silnější tuhou
- hadr a novinový papír
- topografická mapa, buzola, zápisník, tužka

Klub českých turistů, 1999, s. 19

Příloha č. 5: Ukázka naměřených dat

Lokalita	Věk	Pohlaví	Místní obyvatel	Frekvence turistiky	Mobilní aplikace	Preferovaná technologie	Kvalita značení	Nejasné značení
Židlochovice	25-54	Žena	Ano	Více než jednou za měsíc	Ano, někdy	Kombinuji	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	55-64	Žena	Ne	Zřídka	Ano, často	Kombinuji	Špatné	Ano, často
Židlochovice	25-54	Žena	Ano	Několikrát ročně	Ano, často	Moderní technologie	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	25-54	Žena	Ne	Několikrát ročně	Ano, někdy	Tradiční značení	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	25-54	Muž	Ne	Zřídka	Ano, často	Moderní technologie	Dobré	Vůbec
Židlochovice	15-24	Muž	Ne	Několikrát ročně	Ano, někdy	Kombinuji	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	25-54	Muž	Ne	Několikrát ročně	Ne	Tradiční značení	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	15-24	Žena	Ne	Zřídka	Ano, někdy	Kombinuji	Dobré	Ano, často
Židlochovice	55-64	Žena	Ne	Více než jednou za měsíc	Ano, někdy	Moderní technologie	Špatné	Ano, často
Židlochovice	25-54	Žena	Ne	Několikrát ročně	Ano, někdy	Tradiční značení	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	25-54	Žena	Ne	Několikrát ročně	Ne	Tradiční značení	Výborné	Vůbec
Židlochovice	55-64	Žena	Ne	Několikrát ročně	Ano, někdy	Tradiční značení	Dobré	Ano, občas
Židlochovice	25-54	Žena	Ne	Zřídka	Ano, někdy	Kombinuji	Dobré	Vůbec
Židlochovice	65+	Žena	Ne	Více než jednou za měsíc	Ne	Tradiční značení	Výborné	Vůbec
Židlochovice	55-64	Muž	Ne	Několikrát ročně	Ano, často	Moderní technologie	Dobré	Vůbec
Židlochovice	25-54	Žena	Ne	Zřídka	Ano, někdy	Moderní technologie	Dobré	Vůbec
Židlochovice	25-54	Muž	Ne	Zřídka	Ano, někdy	Kombinuji	Špatné	Ano, často

vlastní zpracování, 2025

Příloha č. 6: Ukázka naměřených dat

Hlavní problém	Návrh na zlepšení
Nedostatek informací (např. chybějící směrovky neb	Přidat QR kódy
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Vyměnit staré tabulky
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Opravit směrovníky
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Častější kontrola tras
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Obnovit nátěry
Jiné	Cesta k Akátové věži
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Častější kontrola tras
Příliš složitý nebo nepřehledný systém značení	Značení v parku může být zmatené
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Vyměnit staré tabulky
Jiné	Cesta k Akátové věži
Jiné	Nemám připomínky
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Obnovit nátěry
Jiné	Značení v parku může být zmatené
Žádné problémy	Asi nic
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Častější kontrola tras
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Prosekat křoví kolem značek
Nedostatečná údržba (např. vybledlé nebo poškoze	Vyměnit staré tabulky

vlastní zpracování, 2025

Příloha č. 7: Turistické značení – vlastní monitoring

vlastní fotografie, 2025

Příloha č. 8: Turistické značení – vlastní monitoring

vlastní fotografie, 2025

Příloha č. 9: Turistické značení – vlastní monitoring

vlastní fotografie, 2025

Příloha č. 10: Turistické značení – vlastní monitoring

vlastní zpracování, 2025

Příloha č. 10: Turistické značení – vlastní monitoring

vlastní zpracování, 2025